

RÁKOSMENTI BÓBITA ÓVODA

PEDAGÓGIAI PROGRAM

2020.

A RÁKOSMENTI BÓBITA ÓVODA ADATAI:

Az óvoda hivatalos elnevezése:

Rákosmenti Bóbita Óvoda

Az óvoda címe:

1172 Budapest Heltai tér 1.

Az óvoda OM száma:

034633

Az óvoda fenntartója:

Budapest Főváros XVII. kerület Önkormányzata

Az óvoda csoportjainak, férőhelyeinek száma:

4 csoportos - 120 férőhelyes

Az óvoda csoportjai:

Nyuszi

Maci

Őzike

Vakond

Tartalomjegyzék

I. BEVEZETŐ	4
1. AZ ÓVODÁNK KÖRNYEZETI SAJÁTOSságAI	4
2. ERŐFORRÁSAINK.....	5
II. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP	6
1. GYERMEKKÉP.....	6
2. ÓVODAKÉP	6
3. KÜLDETÉSNYILATKOZATUNK	6
4. ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA:.....	8
5. NEVELÉSI ALAPELVEINK	8
III. A TEVÉKENYSÉGGÖZPONTÚ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	8
1. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA.....	9
2. AZ ÉRZELMI, ERKÖLCSI NEVELÉS ÉS A SZOCIALIZÁCIÓ BIZTOSÍTÁSA.....	12
3. AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA.....	15
3.1. <i>A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében</i>	16
3.2. <i>A képességek szerepe a nevelési cél elérésében</i>	16
IV. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI	17
1. SZEMÉLYI FELTÉTELEK	17
2. TÁRGYI FELTÉTELEK	18
3. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE.....	19
3.1. <i>Nyitvatartás</i>	19
3.2. <i>A csoportok kialakításának szempontjai</i>	19
3.3. <i>A nevelés - fejlesztés időkeretei: Napirend – Hetirend</i>	19
3.3.1. <i>Napirend</i>	19
3.3.2. <i>Hetirend</i>	21
3.4. <i>Tervezés, pedagógiai adatkezelés; dokumentációk és azok vezetése</i>	22
3.4.1. <i>Tervezéssel kapcsolatos feladatok:</i>	22
3.4.2. <i>A NEVELÉS – TANULÁS tervezésének folyamata</i>	26
3.4.2. <i>A tervezés dokumentációi</i>	26
3.5. <i>Az óvoda szakmai dokumentumainak kapcsolata és egymásra épülése</i>	29
4. GYERMEKVÉDELMI FELADATAINK	30
5. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYEREKEK ÓVODAI NEVELÉSE	32
5.1. <i>Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja alapján a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése</i>	33
5.2. <i>Az SNI-s gyermekek óvodai nevelésének irányelve</i>	33
5.3. <i>Az óvodában megvalósuló integrált nevelés</i>	35
5.4. <i>A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülésspecifikus fejlesztésének elvei, feladatai az óvodai nevelés során</i>	36
6. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI.....	38
6.1. <i>Óvoda – Család</i>	38
6.2. <i>Óvoda – Intézmények</i>	39
6.2.1. <i>Óvoda - Iskola</i>	39
6.2.2. <i>Kiemelt fontosságú kapcsolatok a fogyatékkal élők esetében:</i>	39
6.3. <i>Partnerekkel kapcsolatos hagyományaink</i>	39
V. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	40
1. JÁTÉK ÉS TANULÁSI TEVÉKENYSÉG	40
1.1. JÁTÉK.....	40
1.2. A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS	43
2. TÁRSAS, KÖZÖSSÉGI TEVÉKENYSÉG	46
3. MUNKATEVÉKENYSÉG.....	49
4. SZABADIDŐS TEVÉKENYSÉG.....	52

VI. A KOMPLEX FOGLALKOZÁSOK RENDSZERE.....	54
1. A TÁRSADALMI ÉRINTKEZÉST MEGALAPOZÓ KOMPLEX FOGLALKOZÁSOK	54
1.1. Anyanyelv	54
1.2. Matematika.....	57
2. A TÁRSADALMI GYAKORLAT BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEIT TÜKRÖZŐ KOMPLEX FOGLALKOZÁSOK.....	59
2.1. Természet - társadalom – ember.....	59
2.2. Születéstől-felnőttkorig.....	61
2.3. Művészeti tevékenységek.....	63
2.3.3. Vizuális tevékenységek.....	68
3. MOZGÁS.....	71
VII. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK.....	75
1. Érvényessége:	75
2. Felülvizsgálata:	75
3. Módosítása	75
4. Nyilvánosságra hozatala:	75
5. A Pedagógiai Programot módosította:.....	75
VIII. FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM	76

I. BEVEZETŐ

Pedagógiai Programunk az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja alapján, a Tevékenységközpontú Óvodai Nevelési Program adaptálásával, a helyi sajátosságok, hagyományok, szükségletek figyelembevételével készült.

1. Az óvodánk környezeti sajátosságai

- Óvodánk Rákosliget legszebb zöldövezeti részén, a Heltai téren található. Gyönyörű, hatalmas fákkal körülvéve, kertés családi házak gyűrűjében. A téren kiépített játszóhelyek, sportolásra is alkalmas területek találhatóak. Kedvenc találkozóhely ez a rákosligeti szülőknek, fiataloknak, gyermekeknek egyaránt. Közelünkben folyik a Rákos-patak, elérhető távolságban van a Naplás-tó, a tavat körülvevő cinkotai erdő. Megtalálható környékünkön nagyon sokféle növény, háziállat, különféle szolgáltatások műhelyei, üzletei.
- 4 csoportos óvodánk 1977-ben épült, kétszintes épület, megfelelő udvar tartozik hozzá, örökzöld és lombhullató fákkal, bokrokkal. Udvarunkon többnyire fajták találhatók, játszóhelyeinket kibővítettük kerékpárúttal, gyógynövény- és fűszerkerttel, virágos kertekkel, kerti tóval, sziklakerttel. Az udvar több részét borítja esztétikus, balesetmentes gumiburkolat. Ezzel az anyaggal lett kialakítva egy futballpálya az egyik udvarrészen.
- Az óvodánk 120 férőhelyes, 4 csoportos, gázfűtéses. Minden csoportszobához mosdó, ill. WC-k tartoznak. A gyerekek öltözőszekrényei a folyosókon kerültek elhelyezésre. Az óvoda rendelkezik tornateremmel, szertárral, fejlesztő szobával. Az emeleti zsibongóban az 5-7 éves korú gyermekek számára mászófal is rendelkezésre áll, ahol izomzatuk fejlesztésére és egyéb speciális mozgásfejlesztésre nyílik lehetőség.
- Az óvodába járó gyerekek döntő többsége családi házban, teljes családban él. Sajnos azonban nálunk is található minden csoportban 4-5 csonka családban nevelkedő gyermek. A szülők jelentős része jó anyagi körülmények között él. Sokan értelmiségi foglalkozásúak, vagy önálló vállalkozással rendelkeznek, és a szülők kevesebb része fizikai dolgozó. Elvértve van munkanélküli szülő, és ez a helyzet is inkább időszakos. Így a gyerekek zöme napi 8-9 órát tölt az óvodában. A szülők nagyon sokat dolgoznak, ebből adódóan ténylegesen keveset tudnak foglalkozni a gyerekekkel. Nincs idejük a meghitt beszélgetésekre, a közös programokra. Inkább csak a nyári szünet alatt töltenek velük több időt.
- Nagyon sok gyermek reggel-este autóval érkezik, emiatt állóképességük, mozgásfejlettségük, egyensúlyérzékük, erőnlétük nem megfelelő. Csak annyit vannak friss levegőn, amennyit mi biztosítunk számukra.
- Nagyfokú egoizmus jellemző rájuk, társas kapcsolataik, érzelmi, akarati életük sok feladatot ró rájuk.
- A gyermekek 1/5-ére jellemző, hogy érzelmileg nagyon labilisak, agresszívek, szélsőséges magatartásúak, a szabályok betartására képtelenek.

Ezért fordulhatott elő az a helyzet, hogy bár a gyerekek biztonságban, viszonylag jó anyagi körülmények között élnek, mégis az utóbbi években egyre növekedett az érzelmileg kielégítetlen, magatartászavaros, együttműködésre képtelen gyerekek köre.

2. Erőforrásaink

- **Eszközállapot:** Az elmúlt években nagyon látványos fejlődés tapasztalható óvodánkban, mind a bútorcseréknél, mind az eszközállományunk bővítése kapcsán az Önkormányzat jelentős anyagi támogatásának, a szülők segítőkészségének, az alapítványunkra befolyt 1 %-ból, valamint pályázati összegek segítségével. Így a nevelési-oktatási intézmények működéséről a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet alapján megfelelően az eszköznormához képest *nincs lemaradásunk*.
- **Infrastruktúra:** Munkánk megkönnyítése érdekében az óvoda rendelkezik infokommunikációs eszközökkel megfelelő mennyiségben.
- **Nevelőtestület fejlődése:** Nevelőtestületünk az elmúlt időszakban jelentős fejlődésen ment át. Köszönhető ez a nevelőkben lévő önképzési, továbbképzési igénynek, és a törvény által előírt kötelező továbbképzéseknek, a minőségi munkavégzéshez szükséges új, korszerű ismeretek elsajátításához való affinitásnak, a minőségfejlesztési munkának.
- **Pedagógiai munkát segítők fejlődése:** A technikai dolgozók jelentős fejlődését elősegítette, hogy a régi dolgozókat olyan munkatársakkal sikerült felváltanunk, akik már érettségivel, szakirányú végzettséggel rendelkeznek. Érdeklődnek az új dolgok felől, és szívesen vesznek részt a számukra szervezett továbbképzéseken. A pedagógusok munkáját egy pedagógiai asszisztens is segíti.
- **Erősségünk:** a gyermekszeretet, kreativitás, optimista szemlélet, megbízhatóság, a pozitív beállítódás, a megfelelési szándék, az állandó fejlődésre törekvés.
- **Kollektívánk fontosnak tartja:** a dajkák állandó jelenlétét a csoportokban, a partnereink megelégedésére való törekvést, a 25-ös csoportlétszám megtartását a személyre szabott törődést a fejlődés érdekében.
- **Pedagógiai Programunk eddigi beválása, értékelése:** A szülők, az alkalmazottak, legfontosabb partnereink körében végzett évenkénti felmérésünk azt igazolja, hogy jó úton haladunk a kitűzött célok megvalósításában. Továbbra is **feladatunk, hogy elsősorban a gyermeki jogoknak érvényt szerezzünk akkor is, ha a szülői elvárásokat, kívánásokat nem mindig tudjuk biztosítani.** Fontos, hogy a munkánk folyamatos értékelésével, partnereink visszajelzéseit figyelembe véve végezzük nevelőmunkánkat.

A bevezetőben leírtak alapján nevelőtestületünk arra a megállapításra jutott, hogy az óvodánkat elhagyó gyermekeknek még alaposabban el kell sajátítaniuk azokat az erkölcsi-magatartási normákat, (türelem, önfegyelem, tolerancia, empátia, egymás segítése) a szülőföldhöz való kötődést, a máság tiszteletben tartását, az egészséges életmóddal kapcsolatos tevékenységek, egészségmegőrzéssel, környezetvédelemmel, környezet megóvásával kapcsolatos szokások, képességek – készségek kialakítását, amelyek segítségével nevelésük, erkölcsi - érzelmi - szociális képességeik fejlesztése még jobban biztosítható.

II. Gyermekkép, óvodakép

1. Gyermekkép

Kollektívánk egy olyan óvodáról "álmodott", - és eddig is azon dolgozott-, ahol a gyerekeknek igazi gyerekkoruk van. Ahol minden ránk bízott gyermek fejlődő személyiségét, életkoronként és egyénenként változó testi-lelki szükségletei, szociális és értelmi képességei meghitt, barátságos légkörben tudnak fejlődni. Ahol a gyermekek a *szabad játék során* az óvodai élet sokszínű, változatos tevékenységében és élményt biztosító tevékenységek által fejlődnek. Ahol a szülőkkel együttműködve, eredményesen tudjuk a gyermekeket nevelni. Szeretnénk, ha a gyermekeink úgy emlékeznének óvodánkra, hogy ez volt az igazi felfedezések kora, a nyugalom, a szeretet, a biztonság helye.

2. Óvodakép

Olyan gyerekek nevelésére törekszünk, akik szeretnek mozogni, egészséges élni, szerető szívűek, a környezetükben jól eligazodnak, jól ki tudják fejezni magukat, jó kapcsolatteremtő és együttműködő képességgel rendelkeznek. Ennek érdekében biztosítjuk, hogy testi képességeiknek megfelelően megtanulnak önállóan tevékenykedni, képesek a közösségi életben belül megfelelően játszani, alkotni.

Kialakul bennük az egészséges élet, a környezet ápolása, megóvása iránti igény.

Gondoskodunk az érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről, a gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételek megteremtéséről, az egyéni szükségletekhez igazodó tevékenységtartalmak közvetítéséről. **A nevelésben alkalmazott pedagógiai tevékenységünket a gyermekek személyiségéhez és egyéni képességeikhez igazítjuk. Óvodai nevelésünk során törekszünk az integráció lehetőségeinek biztosítására, az önazonosság megőrzésére, ápolására, az alapvető emberi jogok védelmére.**

A szülőkkel együttműködve mindent megteszünk annak érdekében, hogy a családi nevelést kiegészítsük és közvetetten elősegítsük a gyerekek életre nevelését, az iskolai közösségbe való beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.

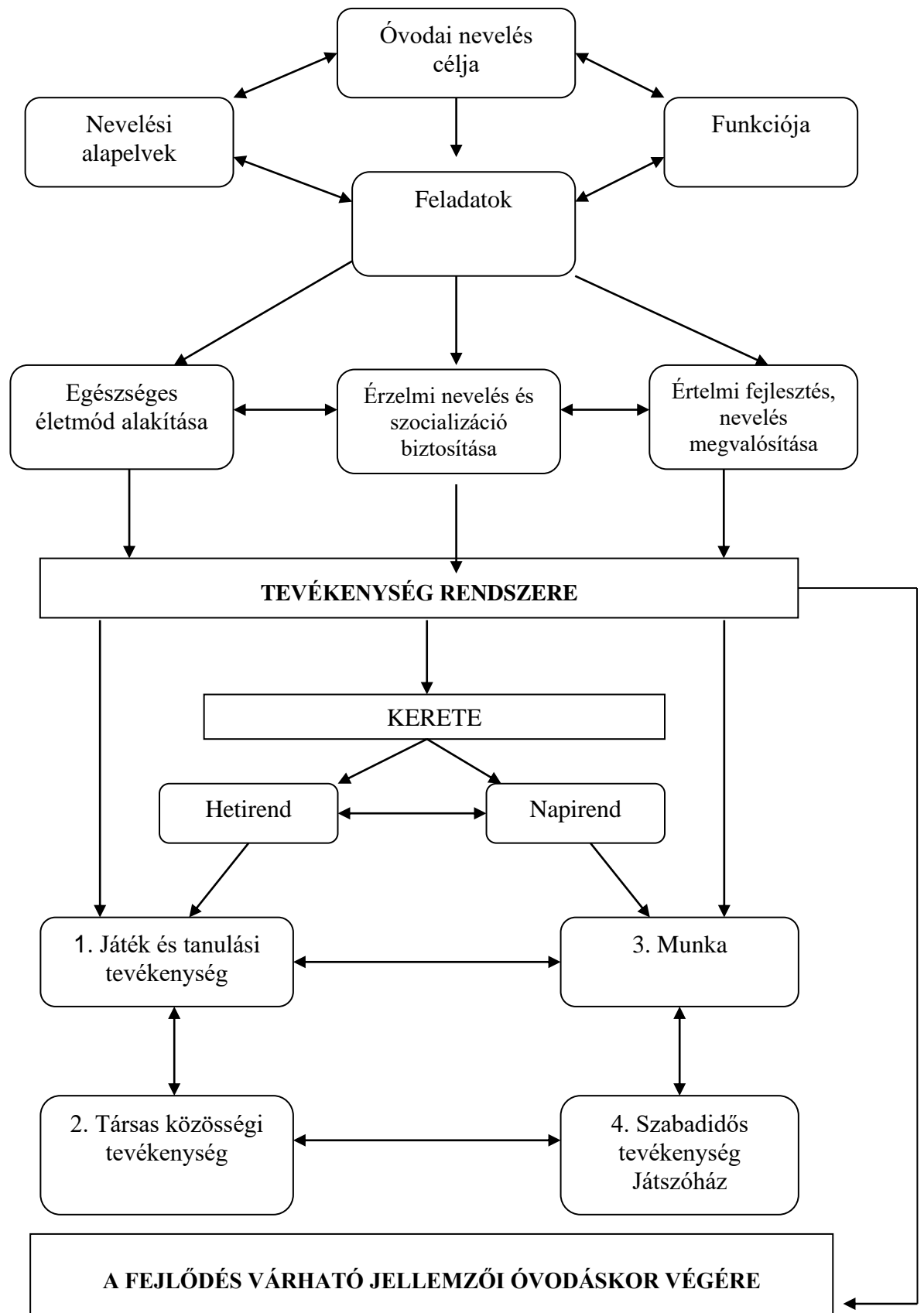
A fentiek alapján az óvodáskor végére gyermekeinktől elvárjuk, hogy az élet különböző (váratlan) helyzeteiben - egyéni képességeiknek – megfelelően jól feltalálják magukat.

3. Küldetésnyilatkozatunk

A szülőkkel együttműködve azon munkálkodunk, hogy sok *játékkal, mozgással, érdekes tevékenységekkel, az értékek* megőrzésével, másokkal *együttműködni* tudó, a világra *nyitott, tudásra vágyó, egészséges* gyermekeket neveljünk.

„Mi engedjük a gyereket játszani, tanulni, dolgozni, nevetni.
Engedjük, hogy fejjele rohanjon a falnak,
de kitesszük a kezünket,
mielőtt megütné magát.

TEVÉKENYSÉGGKÖZPONTÚ PROGRAMUNK CÉL ÉS FELADATRENDSZERE

4. Óvodai nevelésünk célja:

1. A családi nevelés kiegészítéseként az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődésének kiteljesítése az egyenlő hozzáférés biztosításával.
2. A gyermek középpontba helyezésével a gyermeki jogok érvényesítése, akit – mint fejlődő személyiséget, gondoskodás és különleges védelem, elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom illet meg.
3. Az egyéni képességek, készségek, életkori sajátosságok, az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítése.
4. A lehető legnagyobb fokú önállóságra nevelés a szabad játék, a különféle tevékenységek által, az öntevékenység, önérvényesítés biztosításával.
5. A gyermekek életre nevelése; a másság elfogadtatása, egészségmegőrzés, környezettudatos magatartás kialakítása.
7. Az együttműködési és érintkezési képességek kialakítása.
8. A családokkal, egyéb partnereinkkel való együttműködés megvalósulása

5. Nevelési alapelveink

1. A gyermek személyiségének, különbözőségének tisztelete, szeretete, elfogadása és megbecsülése, a feltétel nélküli bizalom, befogadó-elfogadó óvodai szemlélet erősítése.
2. Olyan szabad játékokra, gyermeki tevékenységekre, épülő nevelés, ami lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, az egyéni képességének kibontakoztatását.
3. Az innovációs törekvések eredményeként sokszínű, élményekben, változatos tevékenységekben gazdag óvodai élet megteremtése.
4. Az érésen alapuló, sürgetéstől mentes fejlődés-fejlesztés támogatása, a rugalmas beiskolázás lehetőségének biztosítása.
5. Folyamatos fejlődés-fejlesztés útján megőrizni, ápolni alapértékeinket, hagyományainkat.
6. A nevelés eredményeképpen az óvodáskor végére olyan minőségi változás létrehozása, ami a gyermekek fejlődésében, képességeiben, magatartásában, attitűdjeiben a nevelés hatására végbemegy, és amivel partnereink is elégedettek.

III. A Tevékenységközpontú Óvodai Nevelés feladatai

- Az óvodás gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése,
- 3-7 éves gyermekek derűs, vidám, szeretetteljes, játékokon, változatos tevékenységeken keresztül és tevékenységek által történő nevelése,
- Élményekben gazdag környezet, egy boldog gyermekkor biztosítása, ahol mód van felfedezni, kutatni, rálelni, megtapasztalni
- Kooperációra, kommunikációra képes gyermekek nevelése

Speciális feladatok:

- *A mozgásában akadályozott gyermekek állapotromlásának megelőzése*
- *A másodlagos degeneratív elváltozások lehetőségek szerinti megakadályozása*
- *Másodlagos személyiség- vagy viselkedészavarok kialakulásának megelőzése*

- Az integráció biztosítása a sajátos nevelési igényű gyermekek számára

Ezen belül:

1. **Egészséges életmód alakítása**
2. **Érzelmi, erkölcsi nevelés és a szocializáció biztosítása**
3. **Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.**

1. Az egészséges életmód alakítása

Célunk: a gyermekek egyéni szükséglet szerinti testi, lelki szükségleteinek kielégítése, az egészséges életmód, környezettudatos magatartás megalapozása, ezzel a testi-lelki egészség biztosítása. A gyermekek és a dolgozók egészségének védelme, környezettudatos szemléletének alakítása.

Feladat:

1. A gyermekek testi-fizikai szükségleteinek biztosítása minden óvodai dolgozó feladata.
2. Nyugodt, kiegyensúlyozott élettempót biztosító rugalmas napirend, hetirend kialakítása.
3. Egészséges, biztonságos környezet megteremtése.
4. A gyermekek gondozása, a gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
5. Az egészséges életmód szokásának kialakítása, a gyermekek mozgásigényének kielégítése.
6. A környezet védelméhez, megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, szakemberek, szülők bevonásával, az óvodapedagógusokkal együttműködve
7. Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása; - a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása
8. A speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása szükség esetén a megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve,

1.1. A gyermekek testi-fizikai szükségletének biztosítására a gyermekek napirendje lehetővé teszi, hogy minden gyereknek megfelelő idő álljon a testi szükségletek kielégítésre. A higiénikus mosdókban elválasztó függönyök biztosítják az intimitást, elegendő tér van a gyermekek tisztálkodási szokásainak alakítására.

1.2. Nyugodt, kiegyensúlyozott élettempót biztosít a rugalmas napirend. A folyamatos étkezés - ebéd kivételével – lehetővé teszi, hogy a gyermekek játékára, a különféle tevékenységekre, a szokások begyakorlására elegendő idő álljon rendelkezésükre. A csoportszobában elérhető helyen mindig biztosítunk vizet, hogy bármikor inni tudjanak a

gyerekek. Minden csoportszobában a játékokhoz, a különféle mozgásokhoz megfelelő helyet - személyes elvonulást is lehetővé tevő lélettér kialakításával – teremtettünk.

1.3. Az egészséges, biztonságos környezet rendelkezésünkre áll. Az udvar, a csoportszobák, az öltözők, mosdók kialakításánál, a berendezés során a természetes anyagok, esztétikus eszközök felhasználásával gondoskodunk a nyugodt lélettérről. Tágas, tiszta, világos csoportszobák vannak, s udvarunk távol van az utca zajától, a forgalomtól. A balesetveszélyes tárgyak, eszközök időbeni kijavításával, az óvoda külső-belső tereinek biztonságos működtetésével (ajtók zárása, rezesek elhúzása, padozat akadálymentesítése stb.) az összes felnőtt dolgozó segítségével gondoskodunk a gyermekek biztonságáról.

1.4. A gyermekek gondozása, a gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése

A hozzánk járó gyerekek legtöbbször tiszta, gondozott, szüleik erre nagy gondot fordítanak. Kora tavasztól arra törekszünk, hogy naponta minél több időt töltsünk a friss levegőn, de télen is minimum 1 órát kint tartozódnak a csoportok. A nyári időszakban a legtöbb időt az udvaron töltjük, ahol a gyermekeknek lehetőségük van vizezésre, zuhanyozásra, napfürdőzésre. Az udvari játékok, a nagy tér biztosítják, hogy változatos mozgásokat végezzenek. A helyszíni séták, kirándulások is a gyermekek edzését segítik elő.

Testi képességeiket a játék adta lehetőségek során, a naponkénti mozgásos tevékenységek során fejlesztjük. Minden alkalmat megragadunk, hogy a rendelkezésre álló mozgásfejlesztő játékeszközöket kihasználjuk. Óvjuk, védjük meglévő udvari játékainkat, tornatermi eszközeinket, szükség esetén pótoljuk (pályázatokon való részvétellel).

1.5. Az egészséges életmód, testápolás, étkezés, öltözködés, pihenés, betegségmegelőzés, egészségmegőrzés szokásának kialakítása, a gyermekek mozgásigényének kielégítése.

Az étkezési szokások alakításában a konyhas dajkának, az óvodapedagógusnak, csoportos dajkának modell szerepe van. Különösen nagy odafigyelést igényelnek a táplálékallergiás gyermekek. Mind a négy csoportban a szülők segítségével arra törekszünk, hogy a gyermekek étrendjét lehetőleg naponta friss zöldséggel, gyümölcssel ki tudjuk egészíteni. Gyermekekkel gyümölcs-zöldségsaláták készítése, hogy elősegítsük ez irányú szokásaik kialakítását.

Az időjárásnak megfelelő, réteges és praktikus öltözködés kialakítására nagy gondot fordítunk.

Ebéd után rendszeresen fogat mosnak a nagyobb csoportban lévő gyerekek, a kisebbek kiöblítik a szájukat. A délutáni pihenéshez lepedőt, tiszta ágyneműt kapnak a gyerekek. Naponta kötelezően minimum 30-35 percet változatos mozgástevékenységek végzésével, mozgásos játékok, séták szervezésével elősegítjük a harmonikus, összerendezett mozgásfejlődését.

1.6. A környezet védelméhez, megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása szakemberek, szülők bevonásával, az óvodapedagógusokkal együttműködve. Tágabb- közeli környezetünk, az itt élő emberek szokásainak-hagyományainak felfedezése, megismerése. Olyan emberekkel való ismerkedés, akik sokat tettek Rákosligetért, ligetes- kertes szerkezetének megőrzéséért. Olyan „Zöld

napok” szervezése, amivel óvodai szinten is elsajátítható és gyakorolható a környezetvédelemmel, megóvásával kapcsolatos szokások. A mindennapokban is a környezetvédelemre, fenntarthatóságra nevelés jelenjen meg a tevékenységek során.

1.7. Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása; - a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása

A gyermekkorban kialakult táplálkozási szokások befolyásolják az egész életünk során tanúsított étkezési magatartásainkat.

Az óvodai napirendbe 4 étkezést építünk be, tízórait, gyümölcsfogyasztást, ebédet és uzsonnát, mely étkezések élelmezési megfeleléséről a szerződésben álló közétkeztetési cég felel.

Az óvodapedagógus feladata az egészséges életmód kialakítása területén:

- Sokféle, változatos tevékenységek biztosítása csoportszobában, udvaron egyaránt.
- Az évszaknak, az időjárásnak megfelelően legkevesebb napi 1 órát levegőn tartózkodjanak a gyerekek. A nyári hőségben legtöbb időt az udvaron árnyékban töltsenek a gyerekek, kihasználva a kerti zuhanyzó, pancsolók adta lehetőségeket is.
- A gyermekek megfelelő szervezett mozgásfejlesztéséről minden nap gondoskodni szükséges.
- Napi többszöri szellőztetéssel, párologtatók használatával biztosítani a gyermekek számára a megfelelő hőmérsékletet.
- Esztétikus eszközök, csoportszobák, öltözők, mosdók kialakítása; személyes elvonulást is biztosító kuckók, sarkok kialakítása
- Az egészséges életmód modellértékű kommunikálása a gyerekek és a szülők felé. Étkezés (táplálékallergiás gyermekeknek is), öltözködés, betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak alakítása az óvodai dolgozók és szülők segítségével.
- Gondoskodni – szülői segítséggel-, a gyermekek napi étkezésének zöldséggel, gyümölccsel történő kiegészítéséről
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása. Példaadásra biztatjuk a szülőket.

Speciális feladatai:

- *maximálisan járuljon hozzá a mozgásszervi fogyatékos gyermek komfortérzetének biztosításához testi-lelki vonatkozásban egyaránt,*
- *készítse fel az egészséges gyermekeket arra, hogy fogadják el, hogy a mozgáskorlátozott társaiknak esetleg más, speciális feltételek lehetnek szükségesen az egészséges életmód kialakításához, eléréséhez.*
- *A gondozás során (testápolás, étkezés, öltözködés) megfelelő időt kell hagyni a gyermek számára, a siettetés negatív hatást, a minőség romlását, a gyermek ellenállását válthatja ki.*

- Az észlelés zavara bizonytalanságot válthat ki, amely miatt a gyermek azokat a dolgokat sem meri elvégezni, amelyekre képes lenne. Ezért sok biztatásra van szüksége, de arra nem, hogy helyette végezzék el a tevékenységeket.
- Sok türelem, megfelelő időbeosztás és a napirend tudatos szervezése elengedhetetlen.
- Segítse elő, hogy az óvoda teljes közösségének feladata legyen a gyermek képességeihez igazodó elvárások tükrözése.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére az egészséges életmód területén:

1. Önállóan használja a WC-t.
2. Vigyáz a mosdó rendjére.
3. Önállóan mos kezet, használja a körömkefét.
4. Önállóan mos fogat, a fogápoló szereket tisztán tartja.
5. Szükség szerint használ zsebkezdőt.
6. Ügyel az étkező asztal esztétikus rendjére, ügyesen használja az evőeszközöket.
7. Ismeri a legalapvetőbb egészség, - környezetvédelmi szokásokat
8. Mozgása harmonikus, összerendezett.
9. Szokásává vált a rendszeres, gondos tisztálkodás.
10. Helyesen, megfelelő sorrendben öltözik, vetkőzik, ruháját rendbe rakja.

Minden területen a fejlődés jellemzői az SNI-s gyermekeknél képességikhez mérten értendők!

2. Az érzelmi, erkölcsi nevelés és a szocializáció biztosítása

Célja:

1. A gyermekek egyéni és társas érzelmi szükségletének - biztonságos, otthonos, derűs, szeretetteljes óvodai légkör - biztosítása.
2. A gyermekek erkölcsi életének, magatartásának, érzelmi - akarati életének formálása.

Az érzelmi, erkölcsi nevelés feladata:

1. Szerető, a másságot elfogadó, érzelemgazdag, kapcsolatokban bővelkedő, tevékenykedő légkör kialakítása
2. A szeretet és kötődés képességének fejlesztése
3. A mások iránti tisztelet, megbecsülés érzésének fejlesztése
4. Erkölcsi normák, értékek tudatosítása, állandó értékrend megteremtése
5. Élménybefogadás képességének kialakítása
6. Érzelmek irányítási képességének és kifejező képességének fejlesztése. A gyermekek érzelmi életében bekövetkezett zavarok megfelelő kezelése, helyreállítása, szükség esetén szakemberekkel való együttműködés.
7. A gyerekek szociális érzékenységének, érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességének fejlesztésével az együttműködés, a megfelelő önértékelés és önérvényesítés kialakítása. A közösségi létforma, a változatos társas tevékenységek biztosításával a gyerek természetes társas szükségleteinek kielégítése, s ezzel a társadalmi különbözőségek elfogadására, tiszteletben tartására nevelés

Speciális feladatok:

8. *A gyermekek érzelmi alapigényének kielégítése, pl. megértő, szeretetteljes légkör, biztonságérzet, védettségérzet.*
9. *A szociális kapcsolatok aktív, tudatos bővítése.*
10. *A felnőttközpontú szemlélet miatt fontos a modellnyújtás.*
11. *A tapasztalatszerzési lehetőségek bővítése.*

Tartalma:

Az óvodánkba járó gyermekeknél nem is a tárgyi, anyagi szükséglet hiányát tapasztaljuk, hanem az érzelmi szükségletük kielégítetlenségével találkozunk. Ezen belül is a más emberekhez, gyerekekhez való viszonyuk, toleranciás, empátiás készségük nagyon alacsony szintű, hisz a legtöbb családban a gyerek akarata, érzelmei meghatározók, s ennek van alárendelve minden. **Ezért az érzelmi nevelésre programunkban kiemelkedő figyelmet kell fordítanunk.**

Az óvodapedagógus nagyon eltérő érzelmi kívánalmakkal találkozik. Az óvodában a gyermek egyéni igényeit megértéssel fogadni és empátiakészséget mutatni ugyanúgy hozzátartozik az érzelmi neveléshez, mint a kiegyensúlyozott, harmónikus alaphangulat kialakítása. Az olyan óvodai atmoszféra, amelyik sokoldalú érzelmi kifejezéseket és pozitív élményeket tesz lehetővé, hozzájárulhat a gyermek boldog alaphangulatának kifejlődéséhez és ezzel együtt a másik megértéséhez. Azok a gyerekek pedig, akik viselkedési nehézségekkel és zavarokkal küzdenek (agresszivitás, gátlás), különösen sok figyelmet és megértő nevelői magatartást igényelnek.

Az óvodai nevelés csak szeretetteljes, meleg légkörben lehetséges. Az óvodánkban fontosnak tartjuk és arra törekszünk, hogy természetes viselkedésünkkel védelmet, biztonságot jelentsünk a gyerekeknek. Az óvónő, dajka szerető, óvó gondoskodása, a simogató kéz melege, a mosolygó, biztató tekintet adja meg a gyerekek számára azt az érzelmi biztonságot, mely a kiegyensúlyozott fejlődés feltétele. Magatartásunkban arra törekszünk, hogy az elfogadás és a tolerancia domináljon, az egyéni, egyedi, másfajta értékek pozitív irányú megközelítése érvényesüljön.

Különösen fontosnak érezzük ezt a szocializációs zavarokkal küzdő gyerekek esetében, mivel az ilyen problémával küzdő gyerekek számának növekedése jellemzi mai világunkat.

Az érzelmi nevelés szempontjából is fontos megemlítenünk a filmek, interneten elérhető tartalmak romboló hatását. Ahol a kész vizuális kép nem készletes gondolkodásra a gyermeket, nem mozgatja és fejleszti a fantáziáját, hanem éppen ellenkezőleg, ellustítja. A negatív példák rögzülnek a gyermekben, melyeket automatikusan átvesznek, és magatartásukat negatív irányba befolyásolhatja.

Ezért is szeretnénk erősíteni nevelőtestületünkben azt az óvónői magatartást, stílust, mely a segítőkészséget, és nem a folytonos számonkérést helyezi előtérbe. Mi magunk is részesei vagyunk a folyamatoknak, megmutatva értékeinket, gyengéinket.

Ha szükséges partnerként mutatjuk be az egyezkedés, a konfliktusok megoldásának lehetőségeit, de hagyjuk, hogy a gyerekek maguk is megtapasztalják, figyelve arra, hogy senkit ne érjen fizikai és lelki sérelem.

Az óvodapedagógus feladata az óvodai befogadástól az óvodáskor végéig

- Megfelelő időben a szülők tájékoztatása, felkészítése az óvodai befogadás előkészítésének megkönnyítésére
- Családlátogatás során a gyermek megismerésére törekvés (családban elfoglalt helyéről, érzelmeiről, szokásairól) szeretetteljes, segítőkész magatartás az óvodapedagógusok részéről.
- Az óvodába érkező gyerekek befogadásába vonja be az óvoda összes gyermekcsoportját, az óvoda dolgozóit
- Az óvodapedagógus kiemelt feladata, hogy már óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék a gyermeket
- Érdekes, a gyermekekhez közel álló közösségi tevékenységek szervezésével teremtse lehetőséget arra, hogy a gyermekek erkölcsi tulajdonságai, akaratú élete fejlődjön és megalapozódjon egy biztos szokás-és szabályrendszer, amelyben a gyermeki együttműködés sokféleképpen gyakorolható.
- A családias, szeretetteljes légkör kialakítása, a mindennapokban az érzelmi nevelés domináns megjelenítése, a pozitív tulajdonságok, viselkedések hangsúlyozása, megerősítése bábbal, mesével, dramatikus játékokkal
- Az érzelmi kifejezések elsajátíttatása a dramatikus játékok, mese-vers, báb, énekes-dalok játékok gazdag tárházának segítségével.
- A gyermekek összetartozásának elősegítése az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése, a társas kapcsolatok alakulásának figyelemmel kísérése. Konfliktushelyzetekben a problémák megoldására törekvés elősegítése
- Kommunikációt fejlesztő játékos feladatokkal beszéd-készség növelése
- A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus, a dajka viselkedése. Ezt minden körülmények között (óvodapedagógus-gyermek, óvodapedagógus-munkatárs, óvodapedagógus – szülő,) szem előtt kell tartani
- Az óvónő teremtse lehetőséget arra, hogy a gyermek rácsodálkozhasson a természeti és emberi környezet szépségeire, tisztelje, becsülje azt. Ismerje meg szűkebb és tágabb környezetét, kötődjön szülőföldjéhez és szűkebb életközösségéhez, ápolja annak hagyományait, szokásait.
- Engedjen teret a gyermek önkifejező, önérvényesítő törekvéseinek, szem előtt tartva a gyermek viselkedésének érzelmi vezéreltségét
- Teremtse meg az esélyegyenlőséget a migráns, a különböző etnikai hovatartozású gyerekeknek, hogy pozitív kötődés alakuljon ki saját származásukhoz, szokásaikhoz, népük kultúrájához
- Változatos, az egyéni szükségletekhez igazodóan jutalmazzon és büntessen, igazodva az óvodában a pedagógus közösség által kidolgozott egységes szemlélethez
- A nehezen szocializálható, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, elhanyagolt, tehetséges gyerekek nevelésének szempontjából és az esélyegyenlőség megteremtése érdekében ismerje fel kompetenciájának határait, szükség esetén vegye fel a kapcsolatot az óvoda egyéb partnereivel. Miután ezen gyerekek nevelése speciális ismereteket igényel, az óvoda teremtse lehetőséget az óvodapedagógusok számára, hogy ezeken a területeken továbbképezhessék magukat.
- A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciák erősítése az óvodapedagógusokban.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére érzelmi, erkölcsi nevelés és szocializáció területén:

1. Ragaszkodik a csoporttársaihoz és a csoportban dolgozó felnőttekhez. Ezt ki is tudják fejezni érzelmekben, szavakban és tettekben.
2. Igényli a csoportban kialakult szokásrendszer alkalmazását.
3. A játékszereken megosztózik társaival.
4. Segíti társait a tevékenységekben.
5. Türelmesen meghallgatja a felnőtteket és társait.
6. A csoportban érkező vendéget szeretettel, udvariasan fogadja.
7. Az udvariassági formák betartásával kommunikál.
8. Érdeklődik társai iránt, meghallgatja őket.
9. Konfliktushelyzetben társaival egyezkedik.
10. Számon tartja társai hiányzásainak okát.

3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Céja:

1. Változatos tevékenységeken keresztül a gyermekek érdeklődésének, kíváncsiságának kielégítése.
2. Kooperációs-kommunikációs képességek fejlesztése komplex tevékenységek által, ezáltal az életre nevelés elősegítése.
3. Anyanyelv tudatos fejlesztése, a kommunikáció különböző formáinak alakítása beszélő környezettel, szabályközvetítéssel az óvodai nevelőtevékenység egészében.
4. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszédkedvének fenntartása, ösztönzése.
5. Olyan tapasztalatszerzés biztosítása, ami feloldja az SNI-s gyerekek akadályoztatás miatti - korlátait, határait, tág teret biztosítva az egyéni érdeklődésre és a fejlettségi szintre épülő pedagógiai munkához.

Feladata: Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

1. A gyermekeket körülvevő természeti-társadalmi környezetben való eligazodás, elegendő élmény, tapasztalatok szerzése.
2. A gyermekek ismereteinek, tapasztalatainak rendszerezése, bővítése, a különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, az értelmi képességek és a kreativitás fejlesztése.
3. Elegendő idő-hely-eszköz –tevékenység biztosítása a gyermeki együttműködésre.
4. Megfelelő légkör kialakítása és minta adása a gyermekek beszédfejlődésének elősegítésére.

5. Az SNI-s gyerekeknél különös gondot kell fordítani a tárgyi környezettel való testi kontaktusra, a taktilis-kinesztetikus mozgásra. Előnybe részesíteni a cselekvő kísérletezést és tapasztalatszerzést, tárgyi cselekvést.
6. (Bővebben a Komplex foglalkozások rendszere 1.1. Anyanyelv c. résznél)

3.1. A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében

A gyermek személyisége és a tevékenysége kölcsönösen egymásra hatva fejlődnek.

A gyermek tevékenykedő lény. Személyisége komplex tevékenységek által fejleszthető a leghatékonyabban.

Fokozatosan el kell jutni ahhoz, hogy a tevékenység pedagógiai előkészítése közös feladata legyen az óvodapedagógusnak, dajkának és az egész óvodai környezetnek. Ahhoz, hogy a korszerű igényeket ki tudjuk elégíteni, szükséges, hogy minden óvodai dolgozó ismerje, és magáénak érezze a gyermeki tevékenység fontosságát, annak fejlesztő hatását.

Az óvodapedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében:

- Biztosítsa minél változatosabb, többfajta tevékenység egyidőben történő gyakorlásához a megfelelő feltételeket (idő, hely, eszközök, ötletek).
- A tevékenységek megszervezésében támaszkodjon a gyermekek tapasztalataira, a gyermekek aktuális élményvilágára.
- Élmények nyújtásával segítse elő a minél sokrétűbb és minél komplexebb tevékenységformák kialakulását az óvodai csoportban.
- Az óvoda adottságaira jobban építve tegye lehetővé a gyerekeknek a többfajta tevékenység egy időben történő kihasználását, (az egyes udvarrészek, zsibongó, tornaterem, teraszok használata).
- Az élménynyújtásnál a kerületi lehetőségek jobb megismerésére törekedjen, (hagyományok, kézműves mesterségek, természeti adottságok).
- ***Speciális feladatok:***
- *A különböző tevékenységi formák gyakorlása közben odafigyelni a gyermek helyes és biztonságos testhelyzetének megtartására. A megfelelő testhelyzet megválasztásával segíthetjük az érdeklődés fenntartását, hogy a testhelyzet megtartása ne vonja el a gyermek figyelmét.*

3. 2. A képességek szerepe a nevelési cél elérésében

A tevékenységközpontú nevelés olyan képességek kifejlesztését jelenti, amelyek a

társadalomban létező, elképzelhető pozitív tevékenységek gyakorlásához szükségesek.

A tevékenységszervezés és a képességfejlesztés kölcsönös kapcsolatban áll egymással.

Az óvodapedagógus feladatai a képességek fejlesztésében:

- Folyamatosan biztosítsa a gyermekek számára a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségét.
- Folyamatos megfigyelés útján alkosson tiszta képet a gyermek meglévő képességeiről. Ennek ismeretében törekedjen a képességek fejlesztésére. Ezért tudatosan ismerje meg a különböző mérési-értékelési eljárásokat, technikákat.
- Minden gyermek képességét önmagához viszonyítva igyekezzen fejleszteni.

- A kiemelkedő képességű és részképességek fejlődésében lemaradott gyermekekre egyénre szabott fejlesztési terv alapján gyakoroljon hatást.
- Szükség esetén kérje a megfelelő szakember segítségét.

A Fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére az értelmi fejlesztés, nevelés területén (lásd a Tanulás c. résznél)

IV. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

A nevelési folyamatban a gyermek spontán fejlődése, érése és a nevelési céloknak megfelelő tudatos fejlesztése egymást kiegészítve érvényesülnek. A tudatos fejlesztés az óvodapedagógus által irányított, befolyásolt, de nem kizárólagosan tőle függő folyamat. A társadalmi, gazdasági környezet, a helyi lehetőségek, a gyermekcsoport életkora, összetétele, a szülők igényei mind befolyással vannak a fejlesztés tartalmára. A tudatos fejlesztést **az objektív és szubjektív feltételek** ugyancsak jelentősen befolyásolják.

1. Személyi feltételek

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll, **kulcsszereplője az óvodapedagógus**. Az óvodapedagógus elfogadó, befogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.

Programunk megvalósításának színvonala, minősége és eredményessége döntően függ az óvónők személyiségétől, a nevelőtestület légkörétől, és az óvodavezető közreműködésétől, a nevelőmunkát segítő személyek egyéniségétől, a felnőttek gyermekszeretetétől.

Óvodánkban főiskolai végzettségű, jól képzett óvónők dolgoznak. Nagy szeretettel, odafigyeléssel gondozzák, nevelik a rájuk bízott gyerekeket, teremtik meg azokat a körülményeket, melyek a gyerekek harmonikus fejlődéséhez elengedhetetlenül szükségesek. Óvodapedagógusaink a pedagógiai diplomájukon kívül különféle szakképzettséggel rendelkeznek, az óvodapedagógia számos szakterületén végeztek különféle szakvizsgát, tanfolyamot. *Így az SNI-s gyermekek sajátos fejlesztését a fejlesztőpedagógusaink, valamint szükséges esetekben külső, speciális szakemberek segítségével kívánjuk biztosítani.*

Az óvónők nevelőmunkáját képzett, kedves **dajkák** segítik, illetve **pedagógiai asszisztens** is bekapcsolódik a nevelőmunkába.

Az Országos Alapprogram megkívánja, hogy az **óvodai nevelőmunkát végző alkalmazottak összehangolt munkájának, a speciális segítőknél** is hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez. Miután óvodánkban a pedagógiai asszisztens és a csoportos dajkák munkaidejüket közvetlenül a csoportokban töltik, munkaköri leírásukban rögzítésre került, hogy a napi nevelőmunka során mely gondozási – nevelési feladatokban vesznek közvetlenül részt. Ezért a **dajkai munkakör** betöltésekor arra törekszünk, hogy érettségizett és OKJ-s dajkaképzőt végzett személyeket alkalmazzunk. A többi dolgozó nevelőmunkába való bekapcsolódását a munkaköri leírásban rögzítettük.

Az alkalmazottakkal szemben támasztott követelmények:

- Ismerjék meg programunkat, tudjanak azonosulni annak szellemével.
- A gyerekek sokszínű, **élményekben gazdag tevékenykedtetésének** megszervezése, s vele párhuzamosan a gyerekek egyéni szükségletinek megfelelő fejlesztés biztosítása.
- Szeressenek maguk is játszani, felfedezni.
- Legyen igényük a megújulásra, a folyamatos, az óvodai igényekhez rugalmasan alkalmazkodó önképzésre, és a tanultak óvodai életben való alkalmazására.
- Tudjanak valós értékeket közvetíteni és átadni. Ennek érdekében olyan **továbbképzéseken** vegyenek részt, amire az óvodának, mint szolgáltató intézménynek szüksége van. Pl: mozgásterapeuta, környezetvédelemi, szociálpedagógiai, egészségmegőrzési - mentálhigiénés, gyógypedagógiai asszisztens, inkluzív pedagógiával kapcsolatos szakvizsgás képzések, beszédjavító, konfliktuskezelő, mérés-értékelési tanfolyamok, stb.
- Olyan programokat szervezzenek, ahol a szülőkkel való együttműködésre is mintát tudnak adni, illetve kapni. Tegyenek meg mindent azért - a lehetőségek figyelembe vételével - hogy változatos tevékenységeket tudjanak biztosítani a gyerekek, ill. a szülők számára.
- Tudjanak büszkék lenni óvodánkra, tartsák fontosnak az óvoda, ill. önmaguk menedzselését.
- Munkatársi kapcsolatukra az együttműködési készség, az egymás munkájának megismerésére, megbecsülésére törekvés legyen jellemző.
- Legyenek képesek önmaguk és munkatársaik reális értékelésére.
- Tudjanak jól kommunikálni, jó empátiás készséggel rendelkezzenek, konfliktuskezelésében nyújtsanak példát.
- Legyenek igényesek önmagukra, ill. környezetükre, munkájukat örömmel végezzék.
- Tartsák tiszteletben a másságot, a különféleséget, a más kultúrából érkezők szokásait, hagyományait.
- Tegyenek meg mindent az SNI gyermekek egészséges fejlődése érdekében.
- Az óvodapedagógusok vegyenek részt óvodai integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált képzéseken

2. Tárgyi feltételek

Mivel az épület eredetileg is óvodának épült, ezáltal rendelkezik a Pedagógiai Program megvalósításához szükséges legfontosabb feltételekkel (épület, udvar). Az óvoda berendezései, tárgyai igazodnak a gyermekek változó testméretéhez, így megfelelően szolgálják biztonságukat, kényelmüket, egészséges fejlődésüket.

Tágas csoportszobáinkban a játéktevékenységhez és az egyéni cselekedtetéshez szükséges eszközöket folyamatosan bővítjük, gazdagítjuk. Szépen felújított mosdók, öltözők, jól felszerelt udvar áll a gyermekek rendelkezésére. A szülők fogadására a földszinti zsbongó áll rendelkezésre.

A meglévő berendezések, játékeszközök biztonságos használatát, szükség esetén cseréjét, az udvari játékok EU-s szabványosítását, az udvari fa mászókák folyamatos karbantartását,

újak beszerzését továbbra is önkormányzati támogatással, költségvetésből, alapítványi támogatással, valamint pályázati összegekből szeretnénk megoldani.

Ahhoz, hogy a gyerekek egészséges környezetben legyenek az óvodában, és folyamatosan tevékenykedtetni tudjuk őket, megfelelő eszközre, elegendő mennyiségű anyagokra van szükség. A foglalkozási eszközöket, s a különböző fogyóanyagokat. játszóházi programjainkhoz, szabadidős tevékenységeinkhez szükséges anyagokat szülői segítséggel, alapítványi támogatással, saját magunk által készített eszközökkel kívánjuk biztosítani.

Az integráltan nevelt gyermekek számára biztosítjuk mindazokat a speciális eszközöket, melyekre a szakértői bizottság javaslatot tesz.

Fejlesztendő terület:

- Az energiafelhasználás csökkentése (nyílászáró csere, a fűtés korszerűsítésére)
- Akadálymentesítés mind az épületen belül, mind az épületen kívül,
- Egy mozgássérült mosdó kialakítása
- Az SNI-s gyermekek óvodai ellátásához szükséges speciális eszközök beszerzése.

3. Az óvodai élet megszervezése

3.1. Nyitvatartás

Az óvodánk hétfőtől-péntekig tartó 5 napos munkarenddel, egész éven át – kivétel nyári zárás – folyamatosan működik.

Nyitvatartási rend:

- hétfőtől – péntekig 06 órától 18 óráig, ezen belül az ügyeleti időt az önkormányzat évente rögzíti.

3.2. A csoportok kialakításának szempontjai

Mivel óvodánk 4 csoportos, lehetőségünk van az életkor szerinti csoportbesorolásra, vagy a közel azonos életkorú gyermekek csoportszervezésére. Így a 2 óvodapedagógus felmenő rendszerben - sok gyermek esetében - 4 évig tud csoportjában dolgozni. Arra törekszünk, hogy a kiscsoportban, illetve SNI-s gyereket nevelő csoportban a Köznevelési Törvény által előírt maximális létszámot ne lépjük túl azért, hogy lehetőség legyen az egyénenként változó testi-lelki szükségletek kielégítésére, differenciált bánásmód alkalmazására, az egyéni fejlesztésre.

3.3. A nevelés - fejlesztés időkeretei: Napirend – Hetirend

3.3.1. Napirend

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását.

A hetirend és a napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését, a párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezését, szervezését.

A napirend általános időkeretei 12 órás óvodai nyitvatartás esetén:

- <i>játék és szabadidős tevékenység</i>	<i>7 óra</i>
- <i>Étkezés, pihenés</i>	<i>3 óra</i>
- <i>Öltözködés, tisztálkodási tevékenység</i>	<i>1 óra</i>
- <i>Komplex foglalkozások - mozgás</i>	<i>1 óra</i>

A napirenden belül rugalmasan figyelembe vehető az egyes **tevékenységek időigénye**, a **gyerekek életkora**, **egyéni szükséglete**, **az integrált nevelésben résztvevő SNI-s gyermekek speciális igényei**, a szülők igénye, évszakok. A napirend ezen kívül annak megfelelően, ahogy az évszakok változnak vagy a gyermeki tevékenységek fejlődése ezt indokoltá teszi, változtatható, módosítható.

A napirendek kialakításánál igyekeztünk tág időkeretet tervezni, amelybe kötött keretek is szerepelnek úgy, hogy a gyerekek életkorát, szükségleteit figyelembe vesszük. Az időkereteket rugalmasan kezeljük azért is, hogy a lehető legjobban leszűkítsük a várakozásokat, folyamatosan megyünk át egyik tevékenységből a másikba.

A napirendben kizárólag a kötött foglalkozásokat tervezzük meg, a kötetlen tevékenységeknél csupán az időintervallumokat jelöljük meg.

Célunk: a játékidőre, a szabadon választott tevékenységre fordított időtartam növelése. A játékidő tág kereteit külön öltözködésre, testápolásra szánt idővel nem bontjuk meg, hiszen ezek szükségszerűen természetesen épülnek be a gyerekek mindennapi életébe. A tág időegységekbe ágyazódnak be a kötetlen, kötött foglalkozások, az óvónő által tervezett fejlesztő tevékenységek.

3.3.2. Hetirend

A hetirend kialakítása az óvodapedagógus feladata. Számptalan variációval az adott óvodai csoport és a gyermekek igényeinek, képességeinek, egyéni szükségleteinek, SNI-s gyermekek speciális igényeinek figyelembevételével nemcsak a komplex foglalkozások helyei, de az időkeretek is változtathatók.

A heti és napirendek összeállításánál figyelembe vesszük:

- A szabad játék, a kötetlen, a szervezett foglalkozások, egyéb szabadidős tevékenységek idejét, (asztali, társas, matematikai játékok, bábozás, barkácsolás, stb.) ezeket a játszó gyerekekhez való alkalmazkodás miatt előre nem rögzítjük.
- Reggeli, ebéd, uzsonna, mozgás, pihenés, séta, udvari játék.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni fejlesztésének, rehabilitációjának, habilitációjának idejét
- A logopédiai, fejlesztőpedagógusok, gyógypedagógusok által vezetett foglalkozásokat.
- A gyermekek játékának fejlődéséhez, a környezet megismeréséhez, felfedezéséhez kapcsolódó élményszerző sétákat

Külön programokra (foci, gyermekhittan, szabadpénteki játszóház, néptánc, rocky, stb.) időt a délutáni időszakban (16 – 18 óra között) biztosítunk,

Ingyenes kötelező ellátást orvosi – védőnői vizsgálat, logopédia, pszichológusi ellátást a délelőtti időben folytatnak a szakemberek.

Önköltséges külön programjaink általában mozgással kapcsolatosak, (rocky, ovifoci). Az önköltséges programokon való részvétel a gyermekek számára önkéntes. Ezeknek a programoknak a számát az alakuló SZK – értekezleten rögzítjük. Itt igyekszünk a szülők igényeit figyelembe venni, de csak olyan programot támogatunk, ami a gyermekek életkori sajátosságaival, egészséges életre való nevelésével, helyi programunkkal összeegyeztethető. A gyermekek játékhoz való jogának érvényesülése érdekében 2 külön programnál több programon való részvételét nem tesszük lehetővé.

A heti rendben rögzítetteket módosíthatja, hogy óvodánk **a Tevékenységközpontú Óvodák Bázisóvodája és tagja a Magyar Óvodapedagógiai Egyesületnek.** Ebből adódóan:

- Évente több alkalommal fogadunk az ország különféle területeiről Tevékenységközpontú Programmal dolgozó Óvodákat továbbképzés céljából.
- Részt veszünk továbbképzéseken, különféle konferenciákon,
- Tanfolyami képzéshez biztosítjuk a gyakorlati – elméleti tapasztalatcsere lehetőségét

A heti rendben a szervezett tevékenységek idejét tervezzük meg, melyek rugalmasan - a fentiek szerint - **a korcsoportoknak megfelelően** változtathatók.

A hetirend általános tartalma és maximális időkeretei:

Kötelező tevékenység : Mozgás 30- 35 perc		Kötetlen komplex foglalkozások
<i>Naponta mese</i>	<i>5 – 10 perc</i>	Naponta 15 - 35 perc
Összesen:	35 – 45 perc	
<i>H</i>	<i>Mozgás Mese - vers</i>	<i>Művészeti tevékenység: anyanyelvi játékok</i>
<i>K</i>	<i>Mozgás Mese -vers</i>	<i>Természet-társadalom-ember: környezeti tartalommal, séta</i>
<i>Sz.</i>	<i>Mozgás Mese - vers</i>	<i>Művészeti tevékenység: ének-zene</i>
<i>Cs</i>	<i>Mozgás Mese - vers</i>	<i>Természet-társadalom-ember: matematikai tartalommal</i>
<i>P</i>	<i>Mozgás Mese -vers</i>	<i>Játsszóház</i>

3.4. Tervezés, pedagógiai adatkezelés; dokumentációk és azok vezetése

A tevékenységközpontú óvodai nevelés céljának és feladatainak ismeretében a **pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva tervezzük meg.** Az óvodapedagógus számára alapvetően fontos feladat a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a spontán, gyermeki ötletekre, tapasztalatokra. A tervezésben tudatosan számításba vesszük, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme különböző és a gyermek fejlődését tekintve is különböző szinteken lehet egyik vagy másik képességet illetően. A fejlődés dinamikája tehát egy-egy gyermek esetében a különböző területeken más és más lehet.

Az óvoda feladatai közé tartozik **a fejlődésben elakadt, vagy néhány területen lemaradt és a kiemelkedő képességekkel rendelkező gyermekek felismerése és fejlesztése is.** A szellemi fejlesztés legfőbb célja abban nyilvánul meg, hogy a gyermeket aktivitásra, a problémák meglátására és kifejtésére bátorítsuk és képessé tesszük azok megoldására. Kreatív problémamegoldásra ösztönözzük a gyermeket. Ennek kialakításához mindenképp az szükséges, hogy az óvodában legyen elegendő idő a tevékenykedésre és a tapasztalatszerzésre. Ezeket az egyéni fejlesztéseket az óvodapedagógusok, a fejlesztőpedagógusok a saját csoportjukban a szabad játékba ágyazottan, illetve szükség esetén a fejlesztőszobában egyénileg végzik.

3.4.1. Tervezéssel kapcsolatos feladatok:

- A nevelés és tanulás tervezése egy tömbben, egymással szoros kölcsönhatásban valósítható meg. **A tervezés során a gyermeki tevékenységet, játékokat mindig a 4-es feladatrendszerből kiindulva** tervezzük meg, és ehhez keressük meg a nevelési-tanulási feladatokat, az egyéni fejlesztési lehetőségeket.

Nevelési feladatok	Tanulási feladatok – egyéni fejlesztések
1. Játék és tanulási tevékenység	Egészség-megőrzési szokások-szabályok, érzelmi nevelés, szocializáció, anyanyelvi, értelmi fejlesztés, játék, művészeti tevékenységek (mese-vers, ének-zene, énekes játék, rajzolás mintázás, kézimunka, mozgás, külső világ tevékeny megismerése.)
2. Társas – közösségi tevékenység	
3. Munka	
4. Szabadidős tevékenység	

- A cél és a feladatok ismeretében a fejlesztést hosszú távon, éves, féléves periódusokban gondoljuk át, ám **konkrét formában tervezni inkább egy vagy két hetes periódusokban célszerű**, hiszen csakis ez esetben nyílhat lehetőségünk a gyermekek spontán ötleteinek és tapasztalatainak begyűjtésére és a nevelőmunkában való felhasználására.
- A tervezés során külön **is szükséges biztosítani a gyermeki tapasztalatok előre nem tervezhető tartalmának megjelenítését** a tervező és megvalósító munkában. A gyermekek ötleteinek, javaslatainak feljegyzése, összegyűjtése a tevékenységek sokszínűségének megtervezéséhez nyújt segítséget.
- Alapvetően a tevékenységek megtervezéséből kiindulva a nevelés-tanulás komplex egymásra hatását figyelembe véve szükséges tervezni.
- A tervezésnél a sokoldalú tevékenykedtetésre, a cselekedtetési, megismerési, tapasztalatszerzési lehetőségekre, ugyanannak a tevékenységnek más megközelítésre helyezzük a hangsúlyt. Inkább kevesebbet, de azt alaposabban, többoldalú tapasztalatszerzés és tevékenykedtetés segítségével tervezzük meg.
- **A heti ütemterv megírása** egyben a napi vázlatot is megadja az óvónő számára,. Fontos, hogy feljegyzéseket vezessünk a gyermekek fejlődési üteméről, hogy konkrét megfigyelések adjanak alapot az egyéni, differenciált fejlesztés megtervezéséhez. A gyermekek folyamatos megfigyelése, az óvodások élményeinek meghallgatása és közös élmények nyújtása a tervezés előkészítő folyamatához tartozik.
- Az SNI-s gyermekek együttnevelése érdekében **egyéni fejlesztési terv** készítése szükséges, mely individuális módszereket, technikákat alkalmaz

A nevelés tervezésénél az óvodapedagógus feladata annak biztosítása, hogy:

a nevelés tervezése az elfogadott Pedagógiai Program alapján történjen. A nevelés tervezésekor nem szedhetjük szét a feladatrendszer elemeit, hanem **egységben gondolkodva a tervezett tevékenységekből kiindulva kell a tervezést átgondolni.**

- A gyermekek nevelését a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szükséges tervezni.
- A gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítsa, de nevelőmunkájába vonja be a csoportos dajkát, vagy az óvoda egyéb dolgozóit.
- Minden gyermek önmaga lehetőségeihez képest fejlődjön.

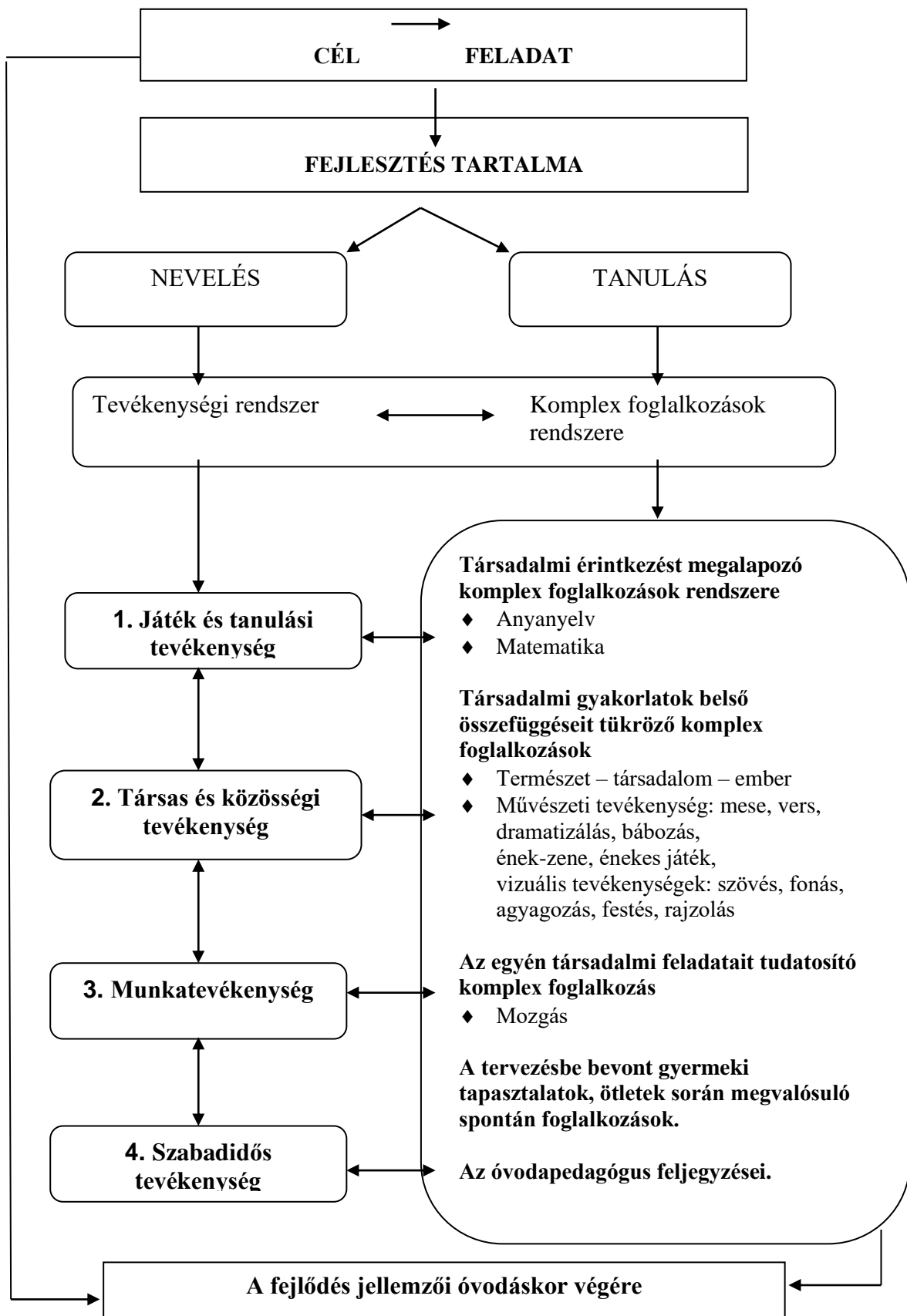
- A nevelési célok, feladatok megvalósulása érdekében a csoport és az egyes gyermekek testi képességéhez, fejlettségéhez, a helyi lehetőségekhez alkalmazkodva maga válassza ki, tervezze meg és építse fel saját csoportja foglalkozási anyagát, válassza meg a szervezési- és munkaformákat.
- A tanulásban felhasznált eszközök kiválasztásánál (tárgyak, képek, munkaasztalok, játékfajták, stb.) vegye figyelembe a gyermekek érdeklődését, kíváncsiságát, felfedező-kutató tevékenységüket, kreativitásukat, aktivitásukat, ösztönözze a gyerekeket a gondolkodási műveletek alkalmazására, a feladatban rejlő probléma felismerésére és megoldására.
- A gyermekek önállóan, spontán szerzett tapasztalatai nagyon jó kiindulópontot jelentenek az óvodapedagógus számára a tudatos, irányított tapasztalás megszervezéséhez.
- A gyermekek folyamatos megfigyelése, a nevelőmunka elemzése és értékelése, az óvodapedagógus tapasztalatai adnak támpontokat a nevelőmunka tervezésének irányvonalairól.
- Az **SNI-s gyermekek** integrált nevelése érdekében a tevékenységek tervezése során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, szükség esetén eljárásait megváltoztatja, az adott szükségletekhez igazodó módszereket megválasztja.
- A gyógypedagógus iránymutatását, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatok tervezésébe.

A fejlesztés módszere:

- A világban eligazodni készülő gyermek felkészítése az életre, feltételezi olyan szituációk megélését, ahol szabadon alkothat, dönthet, gondolkodhat, cselekedhet. A lényeg mindig az legyen, hogy cselekvés közben, cselekvések sorozatában való aktív közreműködéssel érzékeljen, tapasztaljon, tanuljon a gyermek és valódi, a környezetben meglévő problémával foglalkozzon.
- A fejlesztés módszere az egyénre szabott differenciálás a csoport keretein belül, hangsúlyozottan a különleges bánásmódot igénylő gyermekek esetében (SNI, BTM, kiemelten tehetséges gyermek) illetve a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermeknél
- A cselekedtetésen alapuló foglalkozás formáját nem a gyermekek életkora, hanem fejlettségi szintje, testi képességeik határozzák meg.
- Az óvodában létrejövő adott lehetőségek közül, az óvodapedagógusok maguk döntenek el, milyen szervezési formát alkalmaznak, hogy adott esetben kötetlen kezdeményezés vagy kötött foglalkozás keretein belül kívánják céljaikat megvalósítani.
- A szervezett foglalkozásokon változatos módszerekkel, játékos eljárást alkalmazzon. Építsen a pedagógiai kutatás legújabb eredményeire
- Az óvodai tanulás cselekvésre, szemléletes élet és játékhelyzetben szerzett konkrét tapasztalatokra épüljön.

- A mikrocsoportos munkaformánál elsősorban a nagyok tanulják meg, hogy társaikkal együttműködve, egymást segítve vegyenek részt a tanulásban.

3.4.2 A NEVELÉS – TANULÁS tervezésének folyamata

3.4.2. A tervezés dokumentációi

1. Csoportnapló:

Az adott óvodai csoport hivatalos, az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja által előírt dokumentum. Az óvoda Pedagógiai Programja alapján a nevelőmunka tervezésének dokumentálására és statisztikai adatok tárolására szolgál.

Az óvodai csoportnaplóban fel kell tüntetni az óvoda nevét, OM azonosítóját és címét, a nevelési évet, a csoport megnevezését, a csoport óvodapedagógusait, a megnyitás és lezárás helyét és időpontját, az óvodavezető aláírását, papíralapú dokumentum esetén az óvodai körbélyegzők lenyomatát, a Pedagógiai Program nevét.

(Tartalmazza a csoport névsorát, jelét, gyermekek születés- és névnapjait, életkor és nem szerinti összetételüket, a nevelési évben tankötelessé váló gyermekek nevét, a sajátos nevelési igényű gyermekek számát, a volt bölcsődések számát, a heti- és napirendet, a nevelés – tanulás tervezése hetenként, fogadóórák, szülői értekezletek időpontjait, ünnepeket, megemlékezéseket, nevelés – tanulás ¼ évenkénti értékelését, feljegyzéseket a csoportról, gyerekekről, egyéni fejlesztő programokat, mérési eredmények összegzését, ellenőrzéseket, családlátogatásokat, egyéb bejegyzéseket)

A csoportnapló egy nevelési évet ölel fel.

2. Csoportonként éves nevelési-tanulási tervek

A célok és feladatok ismeretében a gyerekcsoportok tevékenységeit – eseménytervét, szokás – szabályrendszerét, a fejlesztési célkitűzéseket, és az óvónő gyűjtőmunkáját tartalmazza a 4-es tevékenységi rendszernek megfelelően.

3. Heti nevelési-tanulási tervek

A 4-es feladatrendszerből kiindulva a konkrét gyermeki tevékenységek tervezését és ezen keresztül a szükséges nevelési-tanulási feladatait tartalmazza, lehetőséget adva a gyermekek spontán ötleteinek, tapasztalatainak “begyűjtésére” és azoknak a nevelőmunkába való felhasználására, egyben az óvónőknek a napi vázlatát is megadja.

4. Egyéni fejlődési napló

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció tartalmazza a gyermek anamnéziséét, a gyermek fejlődésének mutatóit (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd-, mozgásfejlődés), valamint az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket, a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, az elért eredményt.

A napló vezetése folyamatos, félévenként kerülnek bejegyzésre a gyermekek fejlődési mutatóit. Segít az egyéni eltérések, fejlődésbeli különbségek felismerésében és regisztrálásában, ugyanakkor a feljegyzések jelzik a további fejlesztés irányát.

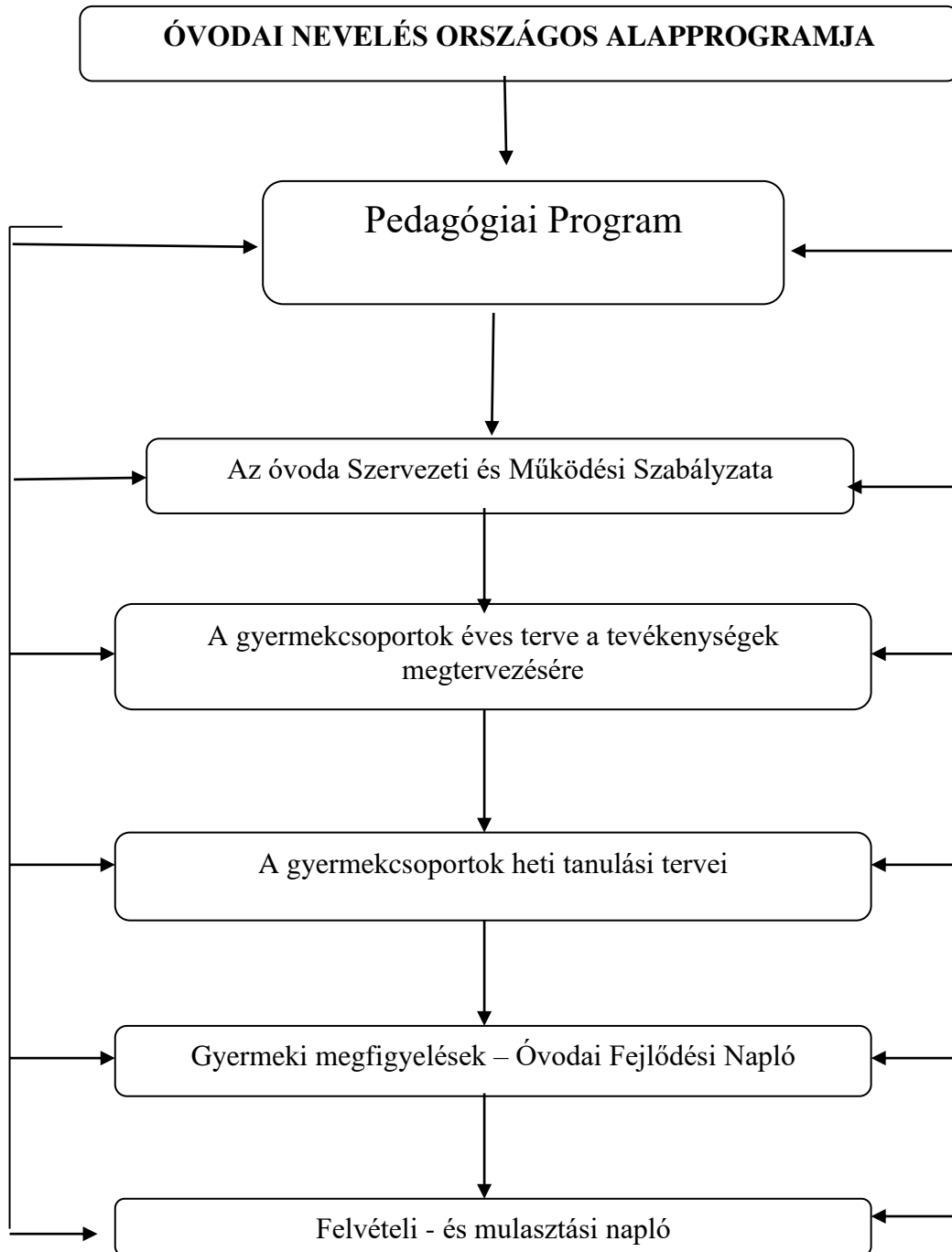
5. Játszóházi napló:

A játszóházi tevékenységekkel kapcsolatos dokumentumokat tartalmazza.

Az óvodapedagógus feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban:

- Éves terv összeállítása – csoportos óvodapedagógusok együttes munkája
- Heti nevelési-tanulási terv készítése - csoportos óvodapedagógus feladata
- Hetirend és napirend összeállítása – csoportos óvodapedagógusok feladata
- A Csoportnapló naprakész vezetése - csoportos óvodapedagógusok feladata
- a Felvételi-mulasztási napló naprakész vezetése – a csoportos óvodapedagógusok feladata
- Egyéni fejlődési napló vezetése – csoportos óvodapedagógusok feladata
- A játszóházi napló vezetéséért mindig az adott napon játszóházat vezető óvodapedagógus a felelős, a játszóházzal kapcsolatos egyéb dokumentálást (faliújságra kiírás, szülők értesítése) külön megbízott végzi.

3.5. Az óvoda szakmai dokumentumainak kapcsolata és egymásra épülése

4. Gyermekvédelmi feladataink

Munkánkat irányító dokumentumok:

- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 363/2012. (XII. 17.) Kormányrendelet az óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról

Bevezetőnkben ismertetett településszerkezetből, a családok megváltozott helyzetéből, (pl.: egyszülős családok), egyéb speciális helyzetből adódóan a gyermekek zömére nem jellemző, hogy hátrányos helyzetűek, vagy veszélyeztetettek lennének. Minden évben előfordul azonban, hogy nálunk is vannak segítségre szoruló családok.

Célunk:

- Az általános és korai prevenció, a gyerekek hátrányos helyzetének csökkentése és a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése,
- A veszélyeztetettség megszüntetésében segítségnyújtás,
- Az óvodai jelzőrendszer működtetése.

Alapelveink a gyermekvédelmi munkában:

- Az óvodai nevelőmunkánkban elítélünk minden fajta csoportítéletet, mind faji, nemzeti – etnikai, nemi, mind vallási előítéletet.
- Az óvodapedagógus egyéni fejlesztő módszerei feleljenek meg az óvodás gyerekek életkori sajátosságainak.
- Érvényesíteni kell a gondozás területén (mind a testi, mind a mentális) érzelmi biztonságot.
- A gyermekvédelmi munka során segíteni kell a családokat az egészséges életmód kialakításában.
- A megfelelő szakemberek bevonásával preventív, korrekciós nevelést kell megvalósítani.

Feladatunk - az óvodai nevelés általános feladatai: egészséges életmód alakítása, az anyanyelvi, érzelmi nevelés, az értelmi fejlesztés – mellett:

- A gyermekek érdekeinek képviselése mindenek felett, különös tekintettel a szabad játékhoz való jogára
- Az óvoda köteles jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál, hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.
- A hátrányos helyzet és a veszélyeztetettség időben történő felismerése, felderítése az okok feltárásával. Nem elég azonban az okok feltárása, hanem azokat komplexen kell kezelni. A szülőknek, gyermekeknek érezniük kell, hogy segíteni akarunk, és mindig a gyermek érdekeit képviseljük.
- Ezért az óvodában folyó gyermekvédelmi munka egyik fontos feladata a szülők partnernek tekintése, együttműködésre készítése. Érezzék, hogy az óvónő megérti

problémájukat, lehetőségeihez mérten segíteni kívánja őket. Ezért már a nevelési év kezdetén felderítjük a hátrányos helyzetű családokat, a családlátogatást követően meghatározzuk a konkrét teendőket, ennek megfelelően folytatjuk a család gondozását.

- Ha már ismerjük a család gondját, mindig egyénre szabottan próbálunk segíteni. Gyakran beszélgetünk kötetlenül a szülőkkel, ha igénylik, tanáccsal látjuk el őket, esetleg konkrét segítséget nyújtunk hivatalos ügyek elintézésben, javaslatot adunk hova – mely segítő hálózathoz fordulhatnak étkezési támogatás, segélykérelem beadására, munkalehetőség felkutatása,
- A segítő külső szervekkel, szakemberekkel az együttműködés kialakítása, folyamatos kapcsolattartás.
- Szükséges esetekben írásos jelzés a Gyermekjóléti Szolgálathoz, illetve a Családsegítő Központ, Gyámhivatal, Pedagógiai Szakszolgálat, a Jegyző, óvodai integrátor bevonása a probléma megoldásába.

Nyilvántartás, statisztika készítése: gyermekek összlétszáma, ebből veszélyeztetettek, hátrányos helyzetű gyermekek száma összesen, három vagy többgyerekes családban élők száma összesen, csonka családban élők száma

Hátrányos helyzet okait vizsgáló szempontok: szociális (anyagi, lakásviszony, több gyerek, egyedülálló szülő) művelődési (szülők alacsony iskolázottsága, kultúrája), egészségügyi (lakásviszony, beteg gyerek, illetve szülő)

Veszélyeztetettség: olyan – a gyermeke vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, vagy akadályozza.

Veszélyeztetettség okait vizsgáló szempontok: erkölcstelen családi élet, devianciák (alkohol, drog, brutalitás, bűncselekmény, stb. előfordulása) elhanyagoló nevelés, gondozás, Halmozottan hátrányos helyzet, megromlott családi kapcsolatból (szülők válásából adódó problémák, generációs gondok, stb.)

Óvodavezető feladata a gyermekvédelmi munka végzésében

- A gyermekvédelmi törvénynek megfelelő azonnali intézkedés meghozatala, jelentési kötelezettség gyermekbántalmazás, illetve súlyos elhanyagolás, vagy egyéb más, súlyos veszélytetető tényező esetén.
- Kapcsolattartási lehetőség, továbbképzésen való részvétel biztosítása
- Egységes nevelőtestületi szemlélet kialakítása, megbeszélésekkel, tanácsadással, információ áramlás biztosításával.
- Az etikai szabályok betartása, illetve a gyermekek jogainak szem előtt tartása.
- Gyermekvédelmi felelős továbbképzésének biztosítása.

Az óvodapedagógusok feladatai a gyermekekkel kapcsolatban

- Megfigyelés, beszélgetés, konfliktuskezelés, pótló, korrigáló, helyettesítő nevelés, érték közvetítés.
- Egészséges életmódra nevelés, az egészséges táplálkozási szokások kialakításával, egészségvédő programokkal, illetve megfelelő mennyiségű és minőségű kiegészítő zöldségek, gyümölcsök biztosításával.

- Szükség esetén jelzés a megfelelő szakemberek felé: logopédus, fejlesztőpedagógus, pszichológus, gyógytornász, orvos, stb.
- Személyiség fejlesztése, indulási hátrányok csökkentése, esélyegyenlőség biztosítása, iskolához való képességek (egyéni fejlődési ütemnek megfelelő) fejlesztése, egyéni ütemterv kidolgozása, a felzárkóztatás, illetve tehetséggondozás céljából.
- A jelzőrendszer rendszeres működtetése.

Az óvodapedagógusok feladatai a szülőkkel kapcsolatban:

- Családlátogatás, szülői értekezlet, fogadóóra, tanácsadás, nyílt napok, esetmegbeszélések szervezése.
- Pedagógiai-nevelési munkáról tájékoztatás szóban, online felületeken, faliújságokra kihelyezett újságcikkkel, szórólap, plakát segítségével.
- Szülők bevonása különböző programokba, ahol a megfelelő nevelési mintát kaphatnak (kirándulás, Bóbita nap, gyümölcsnap, stb.)

Gyermekvédelmi felelős feladata:

- Intervenciós feladat: Az együttműködés során érvényesítjük az egyediséget, a segítségnyújtás családokhoz illesztett megoldásait.
- A segítő intézményekkel való kapcsolattartás.
- A csoportos óvónőkkel való együttműködés, szükség esetén közös családlátogatás, fogadóórák szervezése.
- Továbbképzéseken, konferenciákon való részvétel.
- Évente 2 alkalommal beszámoló a megtett intézkedésekről, eredményekről szóban, illetve írásban, az éves munkatervben rögzítettek szerint.
- Hátrányos/veszélyeztetettség kialakulásának okai, leggyakoribb tünetek meghatározása.
- A fejlődés nyomon követése, az eredmények elemzése, a szükséges korrekciók elvégzése.
- A gyermekek fejlődését az óvodai fejlődési naplóban tudjuk nyomon követni.

Várható eredmények az óvodáskor végére:

- A hátrányos/veszélyeztetettség korai felismerésével hatékonyabb a prevenciós munka.
- A hátrányos helyzet és a veszélyeztetettség csökkentése, illetve megszüntetése.
- A jelzőrendszer segítségével az iskolába való távozással a segítségnyújtás folyamatos biztosítása.

5. A Sajátos nevelési igényű gyerekek óvodai nevelése

Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 8/A §-a és a Nemzeti Köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 21.§ (2) bekezdése alapján a Rákosmenti Bóbita Óvoda Alapító Okirata 2020. augusztus 01. hatállyal módosításra került. Ennek értelmében az alaptevékenységen belül az óvodai nevelés sajátossága: „A többi gyermekkel együtt, azonos csoportban nevelhető **enyhe értelmi fogyatékos, pszichés fejlődési zavarral küzdő, valamint mozgásszervi fogyatékos** sajátos nevelési igényű gyerekek óvodai nevelése.”

A 32/2012(X.8) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve alapján készítettük el alábbi kiegészítésünket.

5.1. Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja alapján a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése

- Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik
- A nevelés hatására a sajátos nevelési igényű gyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés.
- A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

Ebből adódóan a Pedagógiai Programnak tartalmaznia kell

- a szükséges sérülés specifikus pedagógiai és egészségügy rehabilitációs, rehabilitációs feladatokat is.((Kotv.8/B§ (3) bek., 243/2003. (XII.17.) Korm. rendelet 2.§ (6) bek., 2/2005. (III.1.) OM rendelet.)
- Gondoskodni kell a megfelelő személyi - tárgyi feltételekről, az akadálymentesítésről
- A csoportok átlagléttszáma a törvényi előírásoknak megfelelő legyen
- A munkatervben, a fejlesztőpedagógusok munkatervében a pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitációra fordítandó órák megjelenjenek.

5.2. Az SNI-s gyermekek óvodai nevelésének irányelve

5.2.1. Az irányelv célja

- A Pedagógiai Programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek
- Az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez
- Fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg
- A sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl
- A rehabilitáció, rehabilitációs célú fejlesztő terápiák programjai váljanak HOP tartalmi elemeivé.

5.2.2. A rehabilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei

- A fejlesztés alapja a Szakértői bizottság szakvéleménye. Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy:
- A sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti;
- A gyermek iránti elvárást fogyatékoságának, egyéb pszichés fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg;
- Terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjelei befolyásolják

5.2.3. A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös célja és feladatai

- Mozgásszervi, értelmi fogyatékból, egyéb pszichés fejlődési zavarból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása, vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával
- A meglévő funkciók egyensúlyának kialakítása.
- a különféle funkciók egyensúlyának kialakítása.
- A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása
- Az egyes területeken kimagasló képességeket mutató gyermek támogatása

5.2.4. A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők:

- A sajátos nevelési igény típusa, súlyossága,
- A sajátos nevelési igény kialakulásának, diagnosztizálásának és a speciális ellátás megkezdésének ideje
- A gyermek életkora, pszichés egészségi állapota, rehabilitációs műtétei
- képességei, kialakult készségei,
- Kognitív funkciói, meglévő ismeretei.
- Mindezek alapján a fejlesztés magába foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek fejlesztését. Az egyes sajátos nevelési igény típusok függvényében más-más terület kap nagyobb hangsúly.
- Halmozott fogyatékból esetén az adott gyermeknél, gyermekcsoportnál megállapított fogyatékból mindegyikére tekintettel kell lenni.

5.2.5. A szükséges pedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű gyermekek számára

- Sérülés specifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása;
- Az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközök használat, a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára és megóvására nevelés;
- A kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével;
- Annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képesek,
- A rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához,
- Az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermekek befogadására, együttműködés a sérült gyermek családjával

5.3. Az óvodában megvalósuló integrált nevelés

A sajátos nevelési igényű gyermekek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegítheti a többi gyermekkel együtt történő integrált nevelésük.

Az együttnevelés során az óvoda többet vállal, magasabb értéket kínál a sajátos nevelési igényű gyermekeknek, mint részvétet és védettséget.

Az integrált fejlesztés során az óvodának a Pedagógiai Programban figyelembe kell venni:

- A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit,
- Az óvodának külön gondot kell fordítani arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez.
- Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek sajátos nevelési igényének típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus, terapeuta segíti (módszertani intézmény, utazó gyógypedagógus szolgálat.) Közreműködése kiterjed a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésére, az óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésére, folyamatos tanácsadásra, mely az óvodai nevelőmunkánktól a szülők és az óvoda együttműködésére is kellő hangsúlyt helyez.
- Az integráltan fejlesztett gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai habilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatot tesz.
- Sikerkritériumnak a gyermek beilleszkedése, fejlődése, az együtt haladás lehetősége tekinthető, melynek eredményes megvalósulását szolgálják:
 - Az együttnevelés megvalósításában érvényesül a habilitációs, rehabilitációs szemlélet és a sérülés specifikus módszertani eljárások alkalmazása.
 - A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában a „sérülésspecifikusság” alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához, az eltérő mértékéhez, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz.

A gyermek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus:

- Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
- A foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a gyermek fejlődésének elemzése alapján – szükség esetén – eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja,
- Egy-egy nevelési helyzet, problémamegoldásához alternatívákat keres,
- Alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
- Együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

A gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező gyógypedagógus az együttműködés során:

- Segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását,
- Javaslatot tesz gyógypedagógia-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására, az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására,
- Segítséget nyújt a szükséges speciális (segéd)eszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzés lehetőségéről,
- Együttműködik az óvodapedagógusokkal, figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait,
- Kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával

5.4. A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülésspecifikus fejlesztésének elvei, feladatai az óvodai nevelés során

5.4.1. A mozgásszervi fogyatékos gyermek nevelése:

A **mozgásszervi fogyatékos** (mozgáskorlátozott) gyermeknél a mozgásszervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása, vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció. A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke és területe.

- A jelentősen eltérő kóreredet – végtagredukciós fejlődési rendellenességek és szerzett végtaghiányok;
- petyhüdt bénulást okozó kórformák,
- a korai agykárosodás utáni mozgás-rendellenességek; egyéb, maradandó mozgásállapot-változást,
- egyéb mozgáskorlátozottságot okozó kórformák;
- a halmozott sérüléssel járó különböző kórformák – károsodás miatt a mozgáskorlátozottság egyénileg is sok eltérést mutat.

A **halmozottan sérült mozgáskorlátozott gyermekek** esetében a mozgáskorlátozottságon kívül még más érzékszervi, beszéd- vagy értelmi sérülés – is nehezíti a fejlesztés lehetőségét. Fejlesztésük döntően a mozgáskorlátozottak pedagógiája és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival történik.

A mozgási akadályozottság kihat a gyermek pszichoszomatikus fejlődésére, cselekvéses tapasztalatszerzésére, valamint interperszonális kapcsolatainak az alakulására is. Nehezíti a szocializációt és számos esetben a gyerek izolációját eredményezi. Mindezek nem maradnak hatástalanok, befolyásolják a gyermek értelmi kibontakozást és érzelmi, valamint akaratit életének fejlődését.

Az óvodai nevelés során kiemelt feladat:

- A speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése
- Az életkornak megfelelő tapasztalatok megszerettetése, a megtanult mozgásromák alkalmaztatása.
- Biztosítani kell az akadálymentes közlekedést,
- A megfelelő mozgás- és életterek kialakítását, (az ehhez szükséges eszközöket, (pl.: lejtő, kapaszkodó), mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét.
- A mozgásnevelést az óvodai foglalkozások körébe kell beépíteni.
- Az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása a napirend egészét átszövő feladat.

5.4.2. Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek nevelése:

- Meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés
- A kortárs csoportban elsajátított minták követése segíti a kommunikáció, kooperáció fejlődését és a spontán tanulást
- Folyamatos gyógypedagógiai fejlesztés biztosítása elengedhetetlen

5.4.3. A fejlődés egyéb pszichés zavarával küzdő gyermek nevelése

A sajátos nevelési igényű gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő- részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi. Az érintett gyerekek az átlagnál nehezebben viseli el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősen ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késlelteti.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat:

- A Szakértői bizottság véleményére alapozott egyéni fejlesztési terv készítése
- A fejlesztés szakmai teamben, a szülő bevonásával történjen
- Megelőzni a teljesítménykudarcokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását
- Megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készültséget
- Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció komplex-pedagógiai-gyógypedagógiai, pszichológiai és orvosi- szakértői véleményben foglaltak alapján történjen

6. Az óvoda kapcsolatai

6.1. Óvoda – Család

Óvodai nevelőmunkánk a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. Számítunk a szülők tapasztalataira, hisz gyermeküket ők ismerik a legjobban. Igyekszünk nevelési módszereinket, tudásunkat átadni, hogy együtt nagyobb eredményeket tudjunk elérni a gyermekek személyiségfejlődésében.

A partnerkapcsolat kialakításában nyitottak és kezdeményezők vagyunk, kölcsönös bizalomra, tiszteletre, alkalmazkodásra és segítségnyújtás megvalósítására törekszünk. A családok egyéni sajátosságait, szokásait figyelembe vesszük. Szükség esetén segítségnyújtásnál ezekhez igazodva ajánlunk fel a különféle megoldásokat a problémák orvoslásához.

A folyamatosságot a kapcsolattartás változatos formáin és a közös tevékenységeken keresztül valósítjuk meg.

- Kapcsolatunk kiépítését már az óvodába lépés előtt megkezdjük. Arra törekszünk, hogy különféle szervezésű /orvos, védőnő, művelődési ház / rendezvényeken bemutassuk óvodánkat, megismertessük nevelési célkitűzéseinket.
- Óvodánk honlapján tájékozódhatnak óvodánk profiljáról.
- Nyílt nap keretében betekintést adunk a leendő óvodásaink és szüleik számára nevelőmunkánkról; az óvoda feltételrendszeréről, nevelési céljainkról, feladatainkról.
- Az óvodába való jelentkezéskor személyes megbeszélés kapcsán már tájékozódunk a leendő óvodásokról, szüleikről, körülményeiről.
- A felvételt követően a 0. Szülői értekezleten már megbeszéljük a családlátogatás időpontját, hogy az első napokban már ismerősként üdvözölhessük az új óvodásainkat.
- A befogadásnál 1-2 napig – *A sajátos nevelési igényű gyermekeknél igény szerint* lehetőséget biztosítunk a szülőknek, hogy ismerkedjenek az óvodai környezettel (csoportszobák, öltözők, tornaterem, udvar), szokásokkal.
- Napi kapcsolattartás során gondoskodunk a gyermekeket érintő legfontosabb információk átadásáról, s ezt a szülőktől is elvárjuk.
- Kellő figyelmet fordítunk a napirendben, heti rendben a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéb fejlesztő programjai miatt
- Lehetőséget biztosítunk (évente 2-3 alkalommal) arra, hogy szülői értekezletek keretében, olyan gyerekneveléssel kapcsolatos tájékoztatást nyújtsunk a szülőknek, amire legnagyobb igényük van.
- Folyamosan tudatjuk - a faliújságon keresztül - az óvodában folyó nevelési feladatainkat, a különböző programokat.
- Fogadóórán, személyes találkozás keretében megbeszéljük az aktuális nevelési kérdéseket, a gyermekek pillanatnyi fejlettségi szintjét.
- Szülői értekezleteken a csoport életével kapcsolatos eredményeket, feladatokat beszéljük meg.
- A szülők örömmel veszik, ha bevonjuk őket egy-egy programunk lebonyolításába, nevelőtársi segítség végzésében (pl.: úszásnál, kirándulásoknál).

- Nyílt napokon, játszóházi napon, ünnepségeken is biztosítjuk a részvételt.

6.2. Óvoda – Intézmények

Óvodánk kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, kisebbségi szervezetek, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények) és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermekek életében.

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

6.2.1. Óvoda - Iskola

Óvodánk vonzáskörzetében két általános iskola található, a Gregor József Általános iskola – mint a körzeti iskolánk és a Diadal úti Általános Iskola.

Miután az iskolába menő gyerekek többsége a Gregor József Ált. Iskolát választja, velük tartalmas partnerkapcsolatot sikerült kiépítenünk:

- Meglátogatjuk pár hónap múlva őket, amikor is büszkén számolnak be tudásukról, s kicseréljük tapasztalatainkat az iskolai beilleszkedésről.
- Meghívjuk az iskola fejlesztőpedagógusát szülői értekezletünkre.
- Lehetőséget biztosítunk a leendő 1. osztályos tanító néninknek a bemutatkozásra.
- Minden évben az elsős tanító néni először az óvodában találkoznak a leendő kisiskolásokkal.
- Meghívják a tanító néni a nagycsoportos szülőket iskolájukba.
- A nagycsoportos óvodapedagógusok és a tanító néni véleményt cserélnek velünk azokban a kérdésekben, amivel áthidalhatók az átmenet nehézségei.
- Az iskola ez idáig zenetagozatos iskolaként működött és így mi is nagy hangsúlyt fektettünk az óvodások zenei kultúrájának megalapozására, a gyerekek éneklési készségének, hallásfejlesztésének fejlesztésére. A Gregor József Általános Iskola az elmúlt években matematika emelt szintű osztállyal is bővült. Eddig is építettek munkánkra, ezt a partneri kapcsolatok értékelése is alátámaszta, és ezt továbbra is szeretnék fenntartani.

6.2.2. Kiemelt fontosságú kapcsolatok a fogyatékkal élők esetében:

Orvosok. Neurológus szakorvos ellenőrzi a korai agykárosodással rendelkező vagy más neurológiai kórképben szenvedő gyermekeket.

Ortopéd szakorvos vizsgálja a gyermekek mozgásállapotát, felírja a szükséges segédeszközöket.

Mindkét orvos konzultál a szakemberekkel, előírják a szükséges terápiát.

A gyermekorvos a szülővel koordinálja a szakorvosok javaslata alapján a teendőket.

6.3. Partnerekkel kapcsolatos hagyományaink

- Befogadással kapcsolatban
- Összevont és csoportos szülői értekezletek

- Szüreti vigasság - család, óvoda
- Adventi vásár (szülőkkel, óvónőkkel, gyermekekkel közösen készített munkákból)
- Szülőkkel közös karácsony
- Idősek Klubjában karácsonyi meglepetés a nagycsoportosoktól
- Magyar Kultúra Napjának megünneplése a Csekovszky Árpád Művelődési Házzal közös szervezésben
- Anyák napi köszöntés
- Bóbita nap: közös rendezvény szülőkkel-gyerekekkel, a vidám napot táncház zárja.
- Ligeti Pikniken való szereplés a Csekovszky Árpád Művelődési Házzal közös szervezésben
- Nagyok búcsúja - család, óvoda
- Év végi kirándulás szülőkkel közösen.

V. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

A tevékenységek által nevelődő gyermek felnőve aktív részese saját természeti és társadalmi környezete kialakításának. Éppen ezért **a tevékenységközpontú óvodai nevelés tartalma a tevékenységeken keresztül jut érvényre és a nevelési folyamat 4 – es feladatrendszerén keresztül valósul meg. A négyes feladatrendszer elemeit a nevelés foglalja keretbe.** A feladatrendszer elemei a gyakorlatban nem különülnek el egymástól, hanem egymást átszöve érvényesülnek és valamennyien együtt jelentik az óvodáskorú gyermek nevelésének tartalmát. A gyermek számára egy adott tevékenység mint pl. a sepregetés éppúgy lehet játék és munka is, mint ahogy beletartozhat a közösségi tevékenységek körébe, hiszen másokért, másokkal együttműködve végezheti. Ez az oka annak, hogy miután **a tanulást a nevelés részének tekintjük, ezért a nevelés és a tanulás tervezésében is a komplex gondolkodásmód, az egymáshoz való kapcsolódásra és nem a nevelési területek szétdarabolására kell törekednünk.**

A feladatrendszer elemei:

1. Játék és tanulási tevékenység
2. Társas – közösségi tevékenység
3. Munka
4. Szabadidős tevékenység

1. Játék és tanulási tevékenység

1.1. Játék

Célja: Az óvodában kiemelt a szabad játék túlsúlyának érvényesülése, ezért minél több időt, alkalmat és lehetőséget kell biztosítani a gyermekeknek **az elmélyült, hosszantartó szabad**

játékra, játékos tevékenységek kipróbálására, gyakorlására, érzéseiknek, élményeiknek lereagálására, tapasztalatok megszerzésére.

Feladata: a játékból kiinduló és a játék segítségével öntevékenység alakítása. A közös játék kibontakozásának elősegítése, az együttjátszás igényének kialakítása.

A játék a 3-7 éves korú gyermek alapvető, mindennapjait átszövő tevékenysége és a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek minden nap visszatérő módon és hosszantartóan, lehetőleg zavartalanul kell kielégülnie. A játék nemcsak azért kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert általa szinte észrevétlenül tanul a gyermek, hanem azért is, mert a játékban kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket. Ugyanakkor megoldási módokat kaphat bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit és újraélheti kellemes élményeit. A környező világról sőt a világegyetem egészéről is a játékon keresztül közvetíthetjük a legtöbb ismeretet a kisgyermek felé. Így válik kiemelkedő jelentőségű tájékozdó, a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és elősegítő, élményt adó tevékenységgé. A játék tehát olyan komplex tevékenységforrás, melyet az óvodapedagógusnak a nevelés folyamatában tudatosan kell felhasználnia céljai eléréséhez.

Jót és jól játszani - ez a gyermek dolga az óvodában. A különböző szituációk megteremtése, az élménynyújtás, az óvónő tudatos, átgondolt munkáját feltételezi. Indirekt módon így lehet a gyermeki világot befolyásolni. Természetesen a gyermek spontán élményszerzése éppen olyan fontos, mint a óvodapedagógus által irányított, megtervezett játéktevékenység. A lényeg, hogy a gyermekek élményeiket tevékenységekben éljék meg. A játék tehát, mint az óvodáskorú gyermek alaptevékenysége, olyan lehetőséget jelent az óvodapedagógus számára, amit tudatosan felhasználhat a gyermekek fejlesztése érdekében. Legfőbb célkitűzéseinket szem előtt tartva olyan tulajdonságok fejlődhetnek ki a gyermekben a játék folyamatában, ami később a társadalomba való beilleszkedését nagymértékben elősegítheti. Gondoljunk például a társakkal való együttjátszás kialakulására, vagy a játékon belüli önállóságra, a másik gyermek játékának tiszteletben tartására, a kezdeményezőkézség kibontakoztatásának lehetőségeire, vagy olyan tulajdonságok szükségességére, mint a mások mozgósításának képessége vagy az alá-fölé-rendeltségi viszonyok önkéntes kialakítására egy-egy játéksituációban.

Tartalom – különféle játéktevékenységek:

Csoportjainkban sokféle játékeszköz található, ezeket folyamatosan kiegészítjük, felújítjuk vásárlás, illetve barkácsolás során a gyerekek érdeklődésének megfelelően.

Nyugodt légkörben, jó hangulatban tevékenykedhetnek, a különböző játékformákhoz megfelelő helyet, (tágas, világos csoportszobák, játékkuckók) időt, egyszerűen átalakítható eszközöket és a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokat, élményszerzési lehetőséget biztosítunk.

Gyakorló játék során a gyermekek a felhasznált anyagok, eszközök tulajdonságaival, a tárgyak egymáshoz való viszonyával, működésével ismerkednek. Játékszereket és eszközöket rakosgatnak valamilyen maguk alkotta szabály szerint. Ehhez gyakran hangokat, szótagokat, szavakat ismétlgetnek.

A szimbolikus - szerepjáték a leggazdagabb lehetőségeket nyújtó játékfajta, amely a gyakorló játék keretei között bontakozik ki. A gyermekek szerepjátékukban tapasztalataikat, ismereteiket, elképzeléseiket és az ezekhez fűződő érzelmeiket jelenítik meg. E játékban önállóan, kezdeményezően tevékenykednek. A vállalt szerepekben ábrázolják a valóság számukra lényeges mozzanatait. Játékukban különösen az érzelmileg közelálló felnőtteket és társaikat utánozzák.

Barkácsolás során a gyermekek maguk készítik a játékhoz szükséges eszközöket és játékszereket. Minden olyan agyagot gyűjtögetnek, amelyet önállóan meg tudnak munkálni. Megismerik a különféle anyagokat, a szerszámok használatát és az egyszerűbb technikai fogásokat.

Építő, konstruáló játék során építményeket, játékszereket, különféle tárgyakat hoznak létre, ehhez változatos eszközöket, anyagokat használnak.

Szabályjáték – versenyjáték: pontos, meghatározott szabályok szerint zajlik. E játék során a gyermekek a szabályt önként vállalják és betartják. Mozgásos szabályjátékokat – testnevelési játékokat, dalos, népi játékokat, labdajátékokat, versenyjátékokat – játszanak, ami a közösséghez való tartozás élményét, erősítését biztosítja.

Udvari játéklehetőségek:

Óvodánkban különböző természetes anyagból készült mászókával, fa várral, hintával bővítettük a már meglévő játékeszközöket. Ezen kívül fedett homokozók, kerékpárút, a gyerekek által kijelölt focipálya is rendelkezésükre áll. Labdajátékokkal, kézműves foglalkozásokkal, népi játékokkal, szerepjátékokkal és sokféle mozgásos játék szervezésével színesítjük a szabad levegőn való tartózkodást. A gyermekeknek lehetőségük adódik más csoportbeli társakkal, testvérekkel való együttjátszásra, tevékenykedésre az udvaron is, hiszen az udvarrészek átjárhatók. A kommunikációs képesség fejlesztésében nagy segítség az együttjátszás, mert a játék oldott légköre a gyerekekben feloldja a gátlásokat, élénken kommunikálnak egymással, felnőtellel. Sok lehetőséget ad számukra a tárgyak, játékok használata, mert közben észrevétlenül közölhetik egymással gondolataikat. A jókedvű játékszituációkban újabb és újabb szavakkal, kifejezéseikkel gazdagodik a gyerekek szókinccse, fokozódik beszédkedvük, javul a beszédértésük.

Az óvodapedagógus feladatai a játékkal kapcsolatban:

- A gyermeknek a szabad játékhoz való jogának érvényesülése érdekében, az elmélyült játék feltételeinek megteremtésével, a napirend rugalmas alkalmazásával, elegendő idő és hely biztosításával gondoskodni a nyugodt légkörről.
- A játékhoz szükséges eszközök, anyagok folyamatos biztosítása.
- A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása.
- Ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához
- Az egyéni élményeken túl közös élményszerzési lehetőségek kihasználása a játék fejlesztése érdekében.
- A játék folyamatában való tudatos jelenléte, amely biztosítja az indirekt irányítás lehetőségét és a szabad játék túlsúlyának érvényesülését.

- Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd bevonható társ marad, segítő és kezdeményező, ha a játék elakad.
- A gyermekek közti játékkapcsolatok kialakítása.
- A társas együttélés szabályainak játék közbeni megismertetése és gyakoroltatása. (ez leginkább a fiatalabb gyerekeknél jelent problémát, hiszen otthon csak egy, vagy két gyerekhez kell alkalmazkodniuk).
- Lehetőség biztosítása az esetleges konfliktushelyzetek önálló megoldására.
- Az alkalmazkodás, egymásra figyelés, együttérzés, egymás segítése, érzelmeik kifejezése és azok alakítása.
- A szülőkkel, óvodai dolgozókkal a játék szerepének, jelentőségének, az egyes játékfajtákban rejlő lehetőségeknek a megismertetése.
- *Mivel a mozgáskorlátozott gyermek számára nagyobb hely kell, hogy megfelelően tudjon mozogni, ezért a szabadabb mozgáslehetőséghez tágasabb berendezés, nagyobb játszóhely biztosítása.*

Játék területén a fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

1. Önként és szívesen bábozik, szerepel, dramatizál, önmaga és mások szórakoztatására. A játékszituációkba képes beleélni magát.
2. Alkalmazkodik a játék szabályaihoz. Képes önállóan szabályokat felállítani, azt betartani, illetve társaikkal betartatni.
3. Képes szerepvállalásra és a szerepek elosztására.
4. Képes a játékhoz szükséges kiegészítőket megépíteni, barkácsolni, kreatívan felhasználni a csoportszoba eszközeit, berendezéseit, a játék végén visszaállítani a rendet.
5. A játékhoz készített eszközöket felhasználja további játékaik során.
6. Társaival a játék során cselekvéseit összehangolja. Képes megérteni és elfogadni játszótársai elgondolásait.
7. Játékában dominál a szabály-és szerepjáték.
8. Le tud mondani egy-egy kedves játékszerről.
9. Beartja a játékban, a társas viselkedésben az alapvető emberi normákat.
10. A játéktémát napokon keresztül folytatja társaival.

1.2. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

“A gyerek az óvodában tanul is! Magatartást, viselkedést tanul, beszélni tanul, kezet mosni, teríteni, kérni, köszönni. Szokásai, készségei, képességei alakulnak, tapasztalatokat szerez a környezetéről, megfigyel, figyelni tanul, feladatokat, problémákat old meg, kérdez és válaszol, mesél, verset, mondókát, éneket tanul, stb. Az óvodai tanulás nem ismeretszerzés csupán, annál szélesebben értelmezhető fogalom. Lényegesen különbözik az iskolai tanulástól. Az óvodai tanulás szorosan összefügg a játékkal. A gyermek, játék közben tanul és tanulás közben játszik” (Óvodai Nevelés 1998 05. 158. Old.)

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodáskorban. A gyermek esetében a tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre és közben minden pillanatban újabb és újabb felfedezéseket tesz, azaz tanul a kisgyermek. Játék közben

spontán, utánzással, szinte észrevétlenül tanul, tehát a játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere, de nem kizárólagosan az. A játékon belül a motoros, a szociális és a verbális tanulás összefonódik, komplex formában jelenik meg.

Az óvodai tanulás a nevelési folyamat egésze, azaz valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül spontán vagy irányított módon tanuljon a kisgyermek.

Cél, az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése, a tanulást támogató környezet biztosítása, a gyermek tapasztalatainak bővítése, rendezése.

Feladat:

- A közvetlen környezet folyamatos megismertetése az érzékelés és a többoldalú tapasztalatszerzés biztosításával.
- A gyermek cselekvő aktivitásának biztosítása
- Az alkotó fantázia kibontakozásának elősegítése, a fejlődési eltérésekhez való alkalmazkodás.
- A spontán tanulásnál és a tervezett tanulásnál egyaránt teret kell adni a gyerekek aktivitásának, elképzelésének. Erősíteni kell a kreativitást, az egyszerre több érzékszervet igénybe vevő tapasztalás és a sokoldalú cselekedtetés, felfedezés lehetőségét.
- Komplexitás biztosítása a különböző tanulási tevékenységek között, így a szerzett ismeretek, tapasztalatok egymást erősítik, teljesebbé teszik. Megfelelő színvonalú feladatok elé állítása, hogy egyszerre, egyidőben kevesebbet, de minőségben és használhatóságában mégis több ismeretet kapjanak a gyermekek.
 - *minden életkorban megkeresni - az egyéni adottságok figyelembevételével - az optimális terhelhetőségi szintet*
 - *szükséges az érdeklődés, a figyelem az akarat, az erő kifejtés, a tanulási szándék erősítése, a személyre szabott motiváció alkalmazása.*

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- Az utánzások, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása)
- Cselekvésen alapuló tanulási lehetőségek: sokoldalú tapasztalatszerzés, a megismerési felfedezés, kutatás, keresgélés
- A spontán játékos tapasztalatszerzés közben szerzett ismereteket is felhasználjuk, megbeszéljük a nap során
- Kérdésekre - válaszokra épülő tanulás: hétfőnként beszélgetés az otthoni (hétvégi) élményekről, naponta a mozgásos tevékenységek, a mese, vers, valamint kötetlen, kötött ismeretszerzés, szervezett megfigyelések, séták, kirándulások során.
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, felfedezés,
- Gyakorlati problémamegoldás.

Miután a gyermek a világot komplex módon érzékeli, észleli és éli meg, ezért a tanulás során is ebből kívánunk kiindulni. Ez az oka annak, hogy komplex foglalkozások rendszerén keresztül jut el a gyermekhez az, ami számára a világból megismerhető, befogadható

ismeretet, tapasztalatot jelent. Természetesen **minden gyermek esetében képességeinek megfelelő feladatokról van szó. A feladatokat az egyéni teljesítőképességhez kell mérni.** A sikerélmények erősítik a gyermek önbizalmát és bátorságot adnak neki az újabb, nehezebb problémák megoldásához. A sorozatos kudarcok ellentétes hatást váltanak ki. A gyermek bátortalanná, féltőssé, visszahúzódóvá válik, alulértékeli önmagát és alatta marad saját teljesítőképességének.

A különböző tevékenységekben a tanulás munkaformáit, módszereit, eszközeit az óvónő választja meg a témától és a korcsoporttól függően - a komplexitást figyelembe véve. A csoport ismeretében az óvónő kompetenciájába tartozik, hogy az év során mennyi kötött és kötetlen foglalkozást tart. A kisebbeknél több a környezeti és művészeti tevékenység, a nagyobbaknál matematikai tapasztalatszerzéssel bővül, de a fiatalabbak ez irányú érdeklődését is figyelembe vesszük.

A spontán tanuláshoz és a tervezett tanuláshoz egyaránt teret adunk a gyerekek aktivitásának, elképzelésének. Komplexitást biztosítunk a különböző tanulási tevékenységek között, így a szerzett ismeretek, tapasztalatok egymást erősítik, teljesebbé teszik.

A tanulás során is hangsúlyozottá válik a kooperáció, kommunikáció egysége, hiszen a szülők elfoglaltsága, hosszú munkaideje háttérbe szorítja a családon belüli jóízű beszélgetést, egymásra való odafigyelést.

Rugalmas napirendünk következtében a gyermekek egész napjukat folyamatos játékkal töltik.

Gyermekeink szeretik, ha velük együtt tevékenykedünk, az így kialakult beszélgetések során meghallgatjuk őket, kommunikálunk velük. A szülők a nagyobb csoportokban a játékkal szemben inkább a tanulást, ismeretszerzés fontosságát tartják szem előtt. Felvilágosító munkánkban hangsúlyozzuk a szülők felé a játék elsődlegességét, fejlesztő hatását.

A programunk keretjellege biztosítja az óvodapedagógusok számára a gyermek igényeihez, egyéniségéhez, teherbíró képességéhez igazodó tanulási kereteket és formákat. A nevelés egészén belül megvalósuló tanulás kötött és kötetlen kezdeményezések, foglalkozások, beszélgetések, tapasztalatszerző séták stb. formájában egyaránt megoldhatók a napi élet bármely mozzanatában. Ez teljes egészében az óvodapedagógus kompetenciájába tartozik.

Gyermekeink fejlődését már óvodába kerülésüktől kezdve figyeljük, lejegyezzük, a család tapasztalataival összevetve, így nagycsoport végére teljes képet kapunk a gyermek beszédképességéről, társaikhoz és a felnőttekhez való alkalmazkodásáról, értelmi képességéről, ismereteiről, érdeklődési köréről, testi- lelki-szociális fejlettségéről.

A gyermek iskolai tanuláshoz való képességeit együttesen befolyásolja a genetikai öröklődés, a környezeti (családi) hatás és az óvodai hatás. A szülők egyetértésével szükség szerint pszichológus, logopédus, fejlesztő pedagógia szakvizsgával rendelkező kolléganőink segítségét is igénybe vesszük.

Az óvodapedagógus feladatai a tanulással kapcsolatban:

- A gyermek számára lehetőségek biztosítása olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás, a cselekvésen alapuló megtapasztalás örömeit.

- A gyermek képességének, egyéni adottságainak, fejlődési ütemének megfelelő tevékenységek biztosítása, ezeken keresztül olyan feladatok adása, amelyek elősegítik egyéni fejlődését.
- A játék folyamatában, a különböző tevékenységek közben az értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás). A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának, érdeklődésének sokoldalú kielégítése.
- A gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése.
- Tapasztalatok szerzéséhez segítségnyújtás, amelyben a gyermek saját teljesítőképességét is megismerheti.
- Személyre szabott, pozitív értékeléssel segíteni a gyermek személyiségének kibontakozását.

Speciális feladat:

- *Miután a tanulás sokszor akadályokba ütközhet, fontos szerepe van a manipuláció lehetőségének, az érzékelés-észlelés és a mozgás összekapcsolásának.*
- *Ezért fokozottan szükség van több idő biztosítására, átgondolt tervezésre, szervezésre többféle módszer, sokféle és speciális eszköz alkalmazására.*

A fejlődés várható jellemzői a tanulás területén:

1. Az egyszerű feladatokat megérti.
2. Ha a helyzet megkívánja, kivárja, amíg rá kerül a sor.
3. Érdeklődik környezete tárgyai, jelenségei és ezek összefüggései iránt.
4. Feladatai végrehajtásában kitartó.
5. Szándékos figyelmének időtartama életkorának megfelelő.
6. Él benne az iskola, a tanulás utáni vágy.
7. Munkatempója, feladattartása életkorának megfelelő.
8. Képes a már elsajátított ismeretek szándékos felidézésére.
9. Tevékenységének eredményét reálisan értékeli.
10. Szándékos figyelemre képes.

2. Társas, közösségi tevékenység

Célja: az óvodai közösség sikeres formálása, a közösségi tudat és magatartás mellett mások megbecsülése, a demokratikus közösségi szokások kialakulása, a hagyományok tiszteletben tartása.

Feladata: a gyermekközösség, társas kapcsolatok alakítása, kibontakoztatása változatos tevékenységi rendszereken keresztül. A másokkal való érintkezési és együttműködési képesség, vagyis a kommunikáció és kooperációs képesség kialakítása.

Végtelen türelemmel és szeretettel forduljon az újonnan óvodába kerülő gyermek felé. Adjon elegendő időt a befogadásra. Biztosítson fokozatos átmenetet és tegye lehetővé a szülővel együtt történő befogadást.

Tartalom:

Az óvodai gyermekközösség kialakítása a tevékenységek rendszerén keresztül valósítható meg. Az óvodában minden tevékenységnek a gyermek egyéni örömén túl a közös élményt is kell erősítenie. A társas kapcsolatok, a közös munka, az együttjátszás és a komplex foglalkozások rendszere is az együvé tartozás érzését erősíthetik, ha tudatosan igyekszünk ezt létrehozni. A lényeg, hogy a tevékenykedtetés sokszínű, változatos legyen, és a tevékenykedtetésen legyen a hangsúly.

Mindent kipróbálhasson a gyermek, kivételt csak a testi és szellemi épségét veszélyeztető tevékenységek képezhetnek.

A szokások tegyék lehetővé, hogy az egyik gyerek ne zavarja a másikat a tevékenység végzése közben, a szokásrendszer tegye lehetővé a gyermekek közötti jobb együttműködést, egymás tevékenységére figyelmet, vagy a közös tevékenység során kialakuló viták lerendezését, stb. Nem fegyelmezni, hanem tevékenységgel és az ehhez szükséges hellyel, eszközzel kell segíteni a gyermekeket abban, hogy minél nagyobb önállóságra tegyenek szert óvodai életük során.

A helyes szociális viselkedés megtanulásának színtere az óvodai csoportközösség. A felnőtt és gyermek között nem a feltétel nélküli szófogadás, hanem a demokratikus partnervizony kialakítása a cél. Az óvodapedagógus ugyanúgy vegye figyelembe a gyermek jogos kívánságait és igényeit, mint ahogy a gyermektől is elvárja a szokások, szabályok betartását. A gyermekek egymás közötti és a felnőttel való kapcsolatában egyaránt a szabadságra, a nyíltságra és az őszinteségre kell építeni.

A közösség lehetőséget teremt az önálló kapcsolatok kialakítására, a különböző nézőpontok megismerésére, a konfliktusok kezelésére és megoldására. Ezek a folyamatok pedig a másokkal szembeni tolerancia kialakulásához vezetnek.

A társas és közösségi tevékenységek a nevelőmunka egészét átszövik. Ebben a folyamatban talán a legfontosabb időpont az, amikor a gyermek először ismerkedik az óvodával, az óvodai csoporttal. A megszokottól eltérő környezet, a szülőktől való elszakadás, az új helyzet sokszor nehéz feladat elő állítja a szülőket és az óvodapedagógust egyaránt.

Az óvoda nyitottsága nemcsak a befogadás ideje alatt, hanem óvodáskor végéig biztosítsa a szülőknek a nevelőmunkába történő közvetlen betekintést. Ez mindkét fél számára (szülő – óvodapedagógus) megnyugtató és biztonságot jelentő lehetőség, amit a gyermek érdekében kétoldalúan lehet hasznosítani. Az óvodapedagógusnak éppúgy szüksége van a nevelőmunkában a szülőktől érkező információkra, javaslatokra, mint fordítva. Az óvoda nyitottsága, hagyományok teremtésével, nyilvános, közös programok, ünnepek segítségével tovább növelhető.

Az óvodapedagógus feladatai a társas, közösségi tevékenységgel kapcsolatban:

- Biztonságos, nyugodt, félelemmentes óvodai mindennapok biztosítása, amiben lehetőség kínálkozik a gyermekek közötti, valamint a gyermekek és felnőttek közötti minél gyakoribb kontaktus felvételére.
- Az óvodapedagógus a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldre és családjához való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

- A felnőttekkel és a társakkal kapcsolatos viselkedési szokások kialakítása és gyakorlása természetes szituációkban.
- A gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együttjátás, együttdolgozás képességének kialakítása és gyakorlása.
- A konfliktusok kezelése.
- A társakért, a csoportért érzett felelősségérzet alakítása.
- A demokratikus szabályok betartásának gyakorlása.
- Megértésre, egymás tiszteletére, toleranciára nevelés.

A tudatos fejlesztés szubjektív feltételénél az **óvodapedagógus, illetve a dajka modellszerepénél** már megfogalmaztuk azokat a gondolatokat, elvárásokat, amelyek lényegesek a társas, közösségi tevékenységek megteremtésében. Az óvodába kerülő gyerekek fejlődésének lényeges összetevője a szocializáció.

A szocializációs képességek fejlődése érdekében biztosítani kell:

- hogy a gyerekek alakuló kapcsolatait (felnőttel, gyerekkel) pozitív érzelmi töltés jellemezze,
- hogy együttes fejlődés érvényesüljön, az “én” tudatának érvényesítő törekvése, illetve a szociális érzékenység között,
- utánzás által (felnőtt, gyerek) természetes élethelyzetekben tanulják az együttműködés, az együttélés szabályait, gyakorolják a toleráns viselkedést, magunk is példát adva erre,
- fejlődjön empátiás képességük, természetességgel fogadják el a másságot,
- sokszínű tevékenységekben alkalmazkodjanak egymáshoz, hogy a közösségen belül megfelelő helyes arányban álljon az önérvényesítés és az alkalmazkodás,
- gazdag élethelyzeteket, amelyben az aktív, oda-vissza viszonyban keletkező konfliktusok megtanítják a gyerekekkel az ellentétek, feszültségek, különböző igények kulturált megoldására,
- problémáikat igyekezzenek saját maguk megoldani.

A felnőttkori közösségi élet (közélet) felé orientál az óvodás korban a közösség érdekében végzett munka, amely kellő alapot szolgáltat az egyéni és csoportérdek elemi szintű átélésére, összeegyeztetésére.

Fontosnak tartjuk a társas közösségi tevékenységben a “mi” csoportunk, a “mi” óvodánk tudatosítását, óvodánk szokásait, hagyományait, ünnepeit, mert a közösségi tevékenységeket a gyerekek a csoportos és óvodai ünnepek alkalmával gyakorolják a legteljesebben.

A csoportok hagyományai:

- “a mi csoportunk így szokta” szokás szabályok tudatosítása, mélyítése,
- közös kirándulások (csoportos, óvodai),
- a gyerekek név- és születésnapjának megünneplése,
- ajándékkészítés beteg társaiknak, kisebb csoportoknak,
- a nagyobbak segítségadása a kisebbeknek játék, munka stb. területén,
- a volt óvodásaink meghívása a közös programokra,
- az új óvodásaink meghívása “Bóbita” napra,
- “anyás” befogadás,

- a szülőkkel közös társadalmi munka, kirándulások, szervezése,
- a tanítónők meghívása a nagycsoportosokhoz, ahol játék közben ismerkednek egymással,
- a nagycsoportosaink meglátogatják a körzeti iskolánkban tanuló 1.osztályosokat.

Az óvoda hagyományos ünnepei, rendezvényei

Az ünnepek jelentősége: a szülőkkel való szorosabb együttműködés kialakítása. Szélesebb nyilvánosság előtt látható a nevelőtestület közös munkája. Ünnepi előkészület alatt rengeteg munkalehetőség van a gyerekek számára.

A szülőket, ismerősöket, régi óvodásainkat a különböző ünnepekre meghívjuk, amelynek az a célja, hogy minél nyitottabb legyen az óvoda. Arra is lehetőséget biztosítunk, hogy volt óvodásaink egy-egy ünnepélyen énekeljenek, hangszeres zenét játszanak, vagy éppen dramatikus játékot adjanak elő.

A szülői igények figyelembevételével és a nevelőtestület határozata alapján döntjük el, hogy mely ünnep lesz nyílt-, illetve zártkörű.

Ünnepeink, rendezvényeink: Játszóházi rendezvények, Szüreti vigadalom, Adventi vásár, Mikulás, Karácsony, Farsang, Húsvét, Nemzeti ünnepeink (március 15, okt. 23.) Anyák napja, Bóbita nap, Gyereknapi, évszáró – év végi kirándulások, Nagyok búcsúja.

A társas, közösségi tevékenységek területén a „Fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére” - (Megtalálható az érzelmi nevelés és szocializáció pontnál.)

3. Munkatevékenység

Célja: az önállóság és öntevékenység lehetőségének biztosítása. Tapasztalatszerzés, környezet megismerése, munkavégzéshez szükséges attitűdök, képességek, készségek kialakítása.

Feladata:

- A különböző munkafajták, megbízások elvégzésére való képesség kialakítása.
- A gyermek önkéntességének, nyitottságának, megismerési vágyának, aktivitásának, érdeklődésének felkeltése nevelési céljaink megvalósítása érdekében.
- Cselekvő tapasztalás által a személyiség fejlesztése
- A munkavégzéshez szükséges eszközökkel való bánásmód elsajátítása.

Tartalma:

A különböző munkafajták: önkiszolgálás, naposság, a gyermekek saját személyével kapcsolatos munkák, a csoport életével kapcsolatos munkák, kerti munkák, kisebb megbízások végzése.

Az életre való felkészítés nem nélkülözheti a munkatevékenység lehetőségeinek kiaknázását. A munka az óvodás gyermek számára játékos jellegű, gyakran nem is választható szét a játék és munkatevékenység.

A különböző munkafajták közös vonásaként azt kell kiemelni, hogy mindez tényleges munkavégzést, azaz tevékenykedtetést jelentsen az óvodában. Minden olyan munkát elvégezhetnek a gyerekek, amihez kedvük van és testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek azt megvalósítani. A gyermek éppúgy élvezzi a munkatevékenységeket, mint a játékot, ha tiltásokkal vagy túl nehéz feladatokkal nem szegjük kedvét. A munka az életre való felkészítést, a társadalmi gyakorlat megismerését éppúgy szolgálja, mint a személyiség fejlesztését és ha mindez pozitív élmények átélésének forrása lehet, akkor a gyermekek szívvel, lélekkel fogják végezni.

A munkatevékenység a felkínált lehetőségek közül önállóan választható és sohasem a gyermekre kényszerített feladat legyen. Válgjon a csoport számára magától érthető és természetes dologgá, hogy mindenki dolgozik, amikor szükséges és mindenki a kedvének, egyéniségének, képességének megfelelő munkát végezheti. A munkavégzés ne időszakonkénti, hanem rendszeres, folyamatos tevékenység legyen, ami beépül az óvodai mindennapokba.

Önkiszolgálás: óvodáskor kezdetétől fogva igen nagy a jelentősége. A gyermekek magukkal kapcsolatban minden teendőt - *testápolás, öltözködés, étkezés, környezetük rendbentartása* - a lehető legkorábbi időtől kezdve próbáljanak önállóan elvégezni. Hagyjuk, hogy a gyerekek saját képességeik szerint, koruktól függetlenül akkor végezzék el az önkiszolgálással kapcsolatos teendőiket, amikor képesek rá. A munka megosztása során fontos feladatnak tartjuk, hogy a gyerekek megtanuljanak önállóan dönteni, feladataikat egymás között megosztani. A nagyfokú önállóság és a döntési helyzetek, döntési képességek gyakorlásának lehetőségei együtt szolgálják a gyermekek életre való felkészítését.

Naposi munka végzésére életkoruknak megfelelően akkor kerüljön sor, ha önként vállalt tevékenységként ennek jelentőségét már képesek átérezni.

Kerti munka: Tavasztól-őszig, de még télen is lehet tevékenykedni a kertben és közben rengeteg tapasztalatot, ismeretet szereznek a gyermekek az élő és élettelen környezetünkről. Segíthetnek a növények ültetésében, gondozásában, a levelek összegereblyezésében, a játékok ki és behordásában, a hó eltakarításában, a szerszámok kiosztásában. Nagyon fontos, hogy a munkavégzéshez a megfelelő eszközök, szerszámok bármikor hozzáférhető módon, szabadon a gyermekek rendelkezésére álljanak és a gyermekek bármikor használhassák. A kerti munka során vegyék igénybe a kertészünk-gondnokunk segítségét, útmutatásait, mind a növénygondozás, mint az egyéb kerti munka során.

Egyéb munkalehetőségek:

- Szükség szerint minden csoport megtisztítja a saját udvarát a szeméttől, az udvarról bejövettelkor pedig gondoskodnak a játékok, szerszámok eltételéről. A szerszámfelelősök segítenek gondnokunknak a szerszámok rendben tartásában.
- Közös szünet a gyerekekkel: préselés, must készítés.
- Zöldség-gyümölcs napokon fejlettségi szintjüknek megfelelően vesznek részt az egyes munkafolyamatok végzésében; a gyümölcs tisztításától a saláta elkészítéséig, a munka befejeztét követő rendrakásig.

- Ünnepekre egyszerűbb süteményt, ajándékot készítenek más csoport gyerekei számára.
- Csoport érdekében végzett egyéb megbízások pl. másik csoportba való üzenet átadása, ágyazásban való részvétel.
- Részt vesznek a játékszerek lemosásában, babaruhák kimosásában.
- Minden tevékenység után (játék, foglalkozás, festés, barkácsolás stb.) segítenek az eszközök elrakásában
- Fontosnak tartjuk az óvodában az élősarok kialakítását és a kerti munka megvalósítását, mert a nevelésben játszott szerepén túl a természet megismerésére, a környezet védelmére és az ember kölcsönhatásának megtapasztalására igen nagy lehetőséget nyújt a gyermekcsoport valamennyi tagjának.

Az óvodapedagógus feladatai a munkatevékenységgel kapcsolatban:

- Minden gyermeknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet.
- Folyamatosan biztosítsa, bővítse a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket
- Gondoskodjon arról, hogy a gyermekek a munkaeszközöket bármikor elérhessék és használhassák.
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek az őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez, még akkor is, ha a gyermek tevékenységi vágya és képességei nincsenek teljesen összhangban
- Arra törekedjen, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek és teljes önállósággal végezhesék azokat.
- Munkavégzésük során konkrét, reális, differenciált értékelést adjon, tanítsa meg a gyerekeket saját és mások elismerésére, ami a nevelés egyik formája.

Speciális feladatok:

- *Fokozatosan, speciális eszközök segítségével a tevékenységekbe való bevonás*
- *Fokozottabb odafigyelést igényel a munkafogások, műveleti sorrendek megtanítása,*
- *A saját személyével kapcsolatos önkiszolgálás megtanulása*
- *Lehetőség szerint alkalmi megbízások adása, bevonásuk képességeik szerint a környezet-, a növény-, és az állatgondozásba.*

A munka területén a fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

1. Szívesen vállal egyéni megbízásokat.
2. A barkácsoláshoz használt eszközöket, szerszámokat, anyagokat gondosan, esztétikusan rakja el.
3. Részt vesz a kerti munkában.
4. Az étkező asztalt esztétikusan teríti meg.
5. Az étkezés után az edényeket elrakja.
6. Aktívan vesz részt a teremrendezésben, ágyazásban.
7. Szívesen végez naposi munkát.

8. Önállóan, örömmel, igényesen végzi feladatát.
9. A munkavégzéshez szükséges eszközöket önállóan használja.
10. Ügyel saját személye és környezete rendjére

4. Szabadidős tevékenység

Célya:

A teljes nyitvatartási időben változatos, sokféle szabad játék, változatos tevékenységek biztosítása.

A gyermekek szabadidejének hasznos eltöltésének elősegítése, a rendelkezésre álló idővel való önálló gazdálkodási képesség kialakítása.

Feladata:

- A szabad játék lehetőségének mindenkorai megteremtése
- A szabadidős tevékenységek közötti választás képességének kialakítása, a gyermeki döntési képességének fejlesztése, ezáltal a gyermeki öntevékenység kialakítása.
- Spontán gyakorlási lehetőségek biztosításával az egyéni képességeik fejlesztése,
- Értékközvetítés a szabadidős tevékenységeken keresztül
- A kibővült szocializációs színtér segítségével a szocializációs képességek fejlesztése (kapcsolatteremtés, kapcsolattartás, alkalmazkodás)

Tartalma:

Az óvodában sajátosan - az iskoláétól eltérő módon - értelmezzük a szabadidős tevékenységet. Ennek oka elsősorban az, hogy az óvodások egész nap az intézményben tartózkodnak, önállóan és a lehetőségekhez mérten szabadon tevékenykedhetnek. Mind a délelőtti, mind a délutáni időszakban elegendő idő jut arra, hogy a gyermekek az óvónők által felkínált lehetőségek közül (pl. bábozás, festés, rajzolás, zene-tánc, dalosjáték tanulás, társasjáték, mese-vers, barkácsolás, mozgásos játékok, vendégművészek előadásai, zenés foglalkozások, stb.) szabadon választhassanak.

A döntést nehezíti, hogy a szabad választási lehetőség az egyik csoportból a másik csoportba való átlépést is lehetővé teszi. Természetesen nemcsak az épületen belül, hanem azon kívül az udvaron is megvalósítható az a sokfajta választási lehetőség, ami döntésre és újabb és újabb gyakorlásra készíti a gyermeket. Óvodánkban amennyiben az adottságok ezt lehetővé teszik, bent a teremben és kint a teraszon vagy az udvaron egyszerre és egyidőben is tevékenykedhetnek a gyerekek.

A délelőtti és délutáni játékidőben napi rendszerességgel kerülnek terítékre azok a tevékenységek, amelyek a kötött és a kötetlen foglalkozások témájául szolgáltak. Ezáltal minden gyermeknek lehetősége nyílik arra, hogy tovább folytathassa érdeklődésének megfelelően kedvelt időtöltését.

Az óvodások napi életének ilyen formában való szervezésével nemcsak változatos, minden gyermek érdeklődésére igényt tartó keretet teremtünk, hanem a csoportnál nagyobb közösség megismerésére, sőt kialakítására is lehetőséget biztosítunk. Ezt szolgálják a pénteki játszóházi tevékenységek is. Így heti 1 napon játszóház áll a gyerekek rendelkezésére a zsibongóban, illetve a tornateremben. Választhatnak, hogy mely programon szeretnének részt venni. Havi

egy pénteken nyílt játszóház keretében szülőkkel együtt játszhatnak, tevékenykedhetnek, ezzel is mintát nyújtunk a játékban rejlő lehetőségek kiaknázására.

Az óvodapedagógus feladatai a szabadidős tevékenységek megszervezésében:

- Támogat, inspirál, közvetít, feltételt teremt, szükség és igény szerint játszik, segít, partnerségre törekszik
- A tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét
- Törekedjen a zárt csoportszoba tereinek kiszélesítésére. Keresse a lehetőséget arra, hogyan biztosíthatna nagyobb mozgás és tevékenységi teret a gyermekeknek.
- A választásra felkínált tevékenységek listáját bővítse, időszakonként gondolja át a változtatások lehetőségét és szükségességét.
- Egyszerű, saját maga és a gyermekek alkotta eszközökkel segítse elő a gyermekek fantáziájának fejlődését.
- Pihenőidőben és a délután folyamán keressen és kínáljon lehetőséget az egyéni képességek fejlesztésére, a differenciált gyakorlásra, a gyermekek egyéni kéréseinek teljesítésére.

Speciális feladat:

- *A sajátos nevelési idényű gyermekek bevonása a játszóházi tevékenységekbe is, differenciált feladatadással sikerélmény elérése*

A szabadidős tevékenység területén a fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

1. Képes választani a felkínált tevékenységek közül.
2. Döntési helyzetekben önálló döntéshozatalra képes.
3. Képes fantáziája, kreativitása kibontakoztatására.
4. Képes létrehozni önálló alkotásokat.
5. Az elképzeléseit társaival, felnőttekkel kulturáltan megbeszéli.
6. Az óvoda épületén, udvarán belül képes a szabadidős tevékenységek helyszínei között biztossággal mozogni.
7. Képes a szabadidős tevékenységekben a más csoportba járó gyerekekkel is kommunikálni, kooperálni.
8. A szabadidős tevékenységekben, azok szervezésében képes a társaival való együttműködésre.
9. A különböző tevékenységekben feladattudata, feladattartása életkorának, egyéni fejlettségének megfelelő.
10. Le tud mondani a kiválasztott tevékenységéről társai javára.

VI. A KOMPLEX FOGLALKOZÁSOK RENDSZERE

1. A társadalmi érintkezést megalapozó komplex foglalkozások

1.1. Anyanyelv

Célja: A nevelési folyamat egészében a feltételek megteremtése a szociális kapcsolatok és az emberek közötti kommunikáció kiépítésének.

Feladat: A gyermekek beszédfejlődésének elősegítése, szókincsük bővítése, kommunikációs készségük növelése a mindennapi tevékenységeken keresztül. Komplexitás érvényesítése, a beszédöröm, beszédkedv, és a megfelelő beszédet elősegítő környezet biztosítása, vagyis anyanyelvi fejlesztés, ezen keresztül a gondolkodás fejlesztése. Az óvodában dolgozó felnőttek kommunikációja adjon megfelelő mintát az utánzásra.

Tartalma: Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat, ami a nevelési folyamat egészében jelen van. Minden feladatot, minden tevékenységet áthatva segíti a gyermek önbizalmának kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakítását és elősegíti a gyermek zökkenőmentes iskolai tanulásának megkezdését.

Az egész napot átható játék, a vers-mese, ének-zene-énekes játékok, rajzolás, mintázás, kézimunka, mozgásos tevékenységek, külső világ tevékeny megismerése, a munka, a tanulás során rendkívül fontos, hogy az óvónő minden lehetséges alkalmat megragadjon a gyermekek beszédkedvének fejlesztésére.

Az óvodában a gyermekek játékanak anyanyelvi szempontból is kiemelt jelentőséget tulajdonítunk és munkánk során nagy gondot fordítunk a "jó ízű" játéklehetőségek megteremtésére (élmény, eszköz, stb.)

Tudatosan felhasználjuk az anyanyelvi játékokat, mert ezekkel segíthetjük a gyerekek beszédfejlődését, beszédértését. Fontos, hogy kialakuljon a gyerekekben a megfelelő beszédértés, mert csak erre alapozható a további beszédfejlesztés, melynek fontos feltétele a tiszta beszéd.

Anyanyelvi játékok:

- beszédtechnikát segítő (légzés, artikuláció, hangutánzó, hangadó, stb.)
- a kifejező, beszédet segítő (ikerszó, ellentétpár kereső, szóvégekkel szókeresés)
- beszédértést fokozó (szövegek mozgással való eljátszása, szóhangulatok megelevenítése)
- emberi érzelmek, viselkedések, gesztusok eljátszása
- mese kitalálása, közös folytatással

Fontosnak tartjuk, hogy egy-egy játékos helyzetben, szituációban gyakoroltassuk a gyerekeinkkel a mindennapokban adódó illemszabályokat, pl.: vendégvárás, terítés, köszönés, a csendes, más nem zavaró beszédet, bemutatkozást, megszólítást.

Az ilyen és ehhez hasonló játékos gyakorlatok segítségével megtanulják a normákat, elfogadott szabályokat és alkalmazkodnak egymáshoz, együttműködnek társaikkal. Figyelünk arra, hogy ne szóbeli sémákkal "tanítsuk", hanem játékos helyzetek gyakorlásával.

A gyerekek érzelmetől vezérelve, önuralom hiánya miatt beleszólnak még a társak, felnőttek beszédébe, ezen a téren **türelemre, kivárára** szoktatjuk őket.

Játszunk olyan játékokat is, amelyben a gyerekek váratlan helyzetekbe, eseményekbe kerülhetnek, pl. segítséget kell kérni. A játékok során a beszédfordulatok gyakorlása segíthetik a gyerekeket abban, hogy váratlan helyzetekben hamarabb feltalálják magukat, ne essenek rögtön kétségbe. Ez az életre nevelés szempontjából is fontos. Figyelmet kell fordítani az anyanyelv szempontjából a **mozgás és a beszéd összehangolására** is. Az óvodáskorban a nem verbális kommunikáció fejlesztésének is fontos szerepe van, melyek helyes, életszerű használatát segítik a különféle érzékszervi játékok, pl. látásfejlesztés, mi változott meg.

Fontos a szemkontaktus, a térközszabályozás gyakorlása, illik egymás szemébe nézni, miközben beszélünk, vagy megszólítjuk egymást.

A befogadás előtti családlátogatásokon felmérjük a család beszédállapotát, fejlettségét és ennek megfelelően jelöljük ki a fejlesztéshez szükséges feladatokat.

A hétfői napokon a hétvégi programok, élmények meghallgatására is lehetőséget biztosítunk. Szinte teljes egészében az anyanyelv fejlesztésére fordítjuk. Játékos nyelvgyakorlatokkal, mesékkel, dramatizálással, bábozással tesszük színessé ezt a napot.

Feladatunk a könyvek megszerettetése, megbecsültetése is, így segíthetjük elő, hogy majd olvasóvá váljanak.

Ha a gyermeknél beszédet gátló tényezőt fedezünk fel, pl. lenőtt nyelvfék, stb., felhívjuk rá a szülő figyelmét.

Az óvodapedagógus feladatai az anyanyelvi nevelés fejlesztésében:

- Beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megteremtése.
- Ügyeljen beszédének stílusára, a hanglejtés, a dinamika, a hangsúly megfelelő alkalmazására. Beszéde legyen érthető, egyszerű és világos, mintaadásra alkalmas, és erre csoportjával kapcsolatba kerülő felnőtteket is kérje meg.
- A gyermekek anyanyelvi fejlődését folyamatosan kísérje figyelemmel.
- A beszédöröm biztosítása: arra nevelje a gyermekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket.
- Támogassa a gyermekek önkifejezését, kreativitását az anyanyelvi játékokban is.
- Tegye képessé a gyermekeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni.
- A gyermekek beszédszinvinonának emelése, a nyelvi kifejezés eszközeinek variálásával.
- Beszédmegértés fejlesztése.
- A gyermeki kérdések inspirálása, megválaszolása.

Speciális feladat:

- *A motoros bizonytalanság és a lelki gátoltság miatt mutatkozó elmaradottság miatt, a gyermekek szókincsének folyamatos bővítése, egyszerű élethelyzetek, történetek elmondásával, elegendő vers, mese tanításával.*

- *A folyamatos beszéd gyakorlása, anyanyelvi játékok mindennapi alkalmazása során a különböző beszédképességgel rendelkező gyermekek mindegyike kapjon személyre szabott feladatot annak érdekében, hogy sikerélményhez jussanak.*
- *Mivel jellemző a megkésett beszédfejlődés és a beszéd különböző szintű és fajtájú elváltozásai, különösen az SNI-s gyermekek esetében, logopédus segítségével a beszédhibák megfelelő módszerekkel történő javítása, a beszédtechnika fejlesztése, a helyes kiejtés gyakorlása.*

Az óvodapedagógussal szemben támasztott követelmények:

- Beszéde mindig feleljen meg az adott szituációnak.
- Legyen őszinte a gyerekekhez, tekintse a gyerekeket egyenrangú partnernek.
- Ne szégyellje az érzelmeit, érzéseit megosztani a gyerekekkel.
- Kerülje a kiabálást, fenyegetőzést, de ha szükséges nyilvánítsa ki a felháborodását.
- Az óvónő-gyermek, dajka – gyermek kapcsolatát jellemezze az elfogadás, együtt munkálkodás, “teljes” odafordulás a gyerekek felé.
- Legyen “meleg és támogató”, de ugyanakkor határozott, következetes.
- Eszköztárában szerepeljen a humor, a vicc, de kerülje a gyerekek irányában a gúnyt.
- Az anyanyelvi nevelés szempontjából kiemelten fontos a családokkal való szoros együttműködés.

Az anyanyelv területén a fejlődés várható jellemzői

1. Szívesen mesél, bábozik, dramatizál.
2. Gondosan bánik a könyvekkel.
3. Néhány mesét, verset, mondókát képes emlékezetből felidézni.
4. Folyamatosan, összefüggő mondatokkal fejezi ki magát.
5. Udvariassági kifejezéseket használ.
6. Beszéde tagoltsága, hangsúlya, hanglejtése megfelel anyanyelvünk követelményeinek.
7. Várja, igényli a mesehallgatást.
8. Tud történeteket kitalálni, azt elmondani, megjeleníteni.
9. Olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi számára gondolatainak érthető kifejezését.
10. Minden magán és mássalhangzót tisztán ejt.

1.2. Matematika

A matematikai nevelés célja: A gyermeket körülvevő környezeti valóság mennyiségi és térbeli viszonyainak, formáinak napi szituációkban történő megfigyelése.

A megismerő képességek (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás) fejlesztése.

Feladata:

5 éves korig bevezetés a matematikába

- a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítése,
- a matematikai beállítódás, szemlélet megalapozása.

5 éves kortól az intenzív fejlesztés

- az iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatok megszerettetése,
- részképességek, gondolkodási műveletek, szokások elsajátítása,
- tevékeny élet megkedveltetése, eligazodás a gyakorlati életben,
- a logikus és kreatív gondolkodás fejlesztése,

Speciális feladat:

- *A percepciót (vizuális, kineztiázia, taktilitás), a kézügyességet, logikai készséget*
- *Szám és mennyiségfogalmat, téri – síkbeli orientációt*
- *Az analógiás gondolkodást, emlékezetet fejleszteni.*
- *Minél több közvetlen és közvetett élményben részesüljenek, melyekből matematika jellegű tapasztalatokat és ismereteket szerezhetnek.*
- *Egyéni igény szerint időt kell hagyni az események és a megtapasztalt jelenségek feldolgozására. Egy – egy témakört alaposan, minden oldalról megközelítve és nagyon sokféleképpen szükséges feldolgozni.*
- *Térei és síkbeli tájékozódásuk rosszabb lehet társaikénál, ezért speciális gyakorlásra lehet szükség.*

A matematikai nevelés tartalma:

A gyermek személyiségének fejlődésében a környezet a fejlődés forrása. Programunk az ismerettartalmak komplex kezelésére a komplex óvodai foglalkozások keretén belül megvalósuló megismerésre, cselekedtetésre kívánja a hangsúlyt helyezni. Nagy jelentőséget tulajdonítunk az aktivitásnak, az együttműködésnek és a tevékenységekben rejlő fejlesztési lehetőségeknek.

A matematika fegyelmzett gondolkodásra, a felfedeztetés, az ötletes megoldások keresésére nevel. Környezetük megismerése során szerzett tapasztalatok, élmények a matematikai ismeretek sokaságát kínálják a matematikai nevelés számára. A matematikai nevelés komplex formában a gyermekek észlelésére, érzékelésére, megismerési vágyára épülve valósul meg.

Ha az óvodáskorú gyermek az esztétikai élményeken keresztül és tevékenységek által ismeri meg a geometriai jelenségeket, s szerez matematikai ismereteket, akkor nem lesz tőle idegen ez a világ. A megismerő tevékenység alapja a megismerési vágy, mely cselekvésre sarkallja a gyermeket.

Játék és szabadidőben folyamatosan létrejöhetnek olyan szituációk, melyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére akkor, ha az óvodapedagógus képes az adódó

lehetőségek felismerésére és kihasználására. A tevékenységek végzése, a folyamatos cselekedtetés rengeteg olyan szituációt hoz felszínre, ahol természetes környezetben folyhat a matematikai tapasztalatok szerzése.

A gyermek aktivitása, érdeklődése során matematikai tapasztalatokat, ismereteket szerez a közvetlen és tágabb természeti – emberi – tárgyi környezet mennyiségi, alaki, formai, nagyságbeli és téri viszonyairól, alakul ítéloképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiség szemlélete. Tevékenykedés közben a megismerő képességek fejlesztése szinte észrevétlenül megvalósítható.

A gyermekek természetes környezetben végzett megfigyelések alkalmával vegyék észre, hogy: a tárgyak, személyek, halmazok összehasonlíthatók, szétválogathatók, sorba rendezhetők, tulajdonságaik, valamint más és más megadott, illetve saját szempont szerint, (szín, halmazállapot, íz mellett formai, mennyiségi, stb.) jellemzők alapján is.

A számfogalom megalapozása történhet: mérési, összemérési feladatok közben, mennyiségekkel, halmazokkal, különböző egységekkel, (több, kevesebb, ugyanannyi, párosítás, sorszámnevek, tőszámnevek, darabszámok változásai, térbeli kiterjedések: magasság, hosszúság, szélesség, vastagság, stb.

A geometria körében szerezzenek tapasztalatokat különböző tevékenységekkel (építésekkel, síkbeli alkotásokkal)

Térbeli percepció kialakítása: a tükör előtti mozgásokkal, tükörrel való tevékenységekkel.

Tájékozódjanak térben és síkban ábrázolt világban, azonosítsák és különböztessék meg az irányokat.

Azt, hogy a matematikai nevelés tartalmából melyiknél elégedhetünk meg a játékidőben szerzett benyomásokkal, vagy mely matematikai összefüggést dolgozzuk fel foglalkozáson, az óvodapedagógus dönti el. Fontosnak tartjuk a gyerekek érdeklődését, aktivitását, és annak lehetőségét, hogy **minél több érzékszervével szerezzen matematikai tapasztalatokat**, hogy ezek az ismeretek beépüljenek ismeretei közé és tudja alkalmazni más helyzetekben is. Igyekszünk olyan témaköröket választani, amelyekről a gyerekek folyamatosan szerezhetnek spontán tapasztalatokat.

A komplex foglalkozások alkalmat adnak arra, hogy a korábban mozaikszerűen megszerzett benyomásokat rendszerezzük, a megfigyelések, tapasztalatok körét szélesítsük és mélyítsük, a spontán tanultakat rögzítsük.

A matematikai tanulás formái megegyeznek a tanulásnál leírtakkal.

Az óvodapedagógus feladatai a matematikai nevelés terén:

- Olyan tanulást támogató környezet megteremtése, mely során épít a gyerekek előzetes tapasztalataira, ismereteire, ötleteire, igényeire, aktuális élményeire. Olyan eszközök, és tevékenységek biztosítása, ami felkelti a gyermekek érdeklődését és természetes élethelyzetekben teszi lehetővé számukra matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését.
- Az óvodai élet során minden olyan szituáció felismerése és kihasználása, mely alkalmas matematikai tartalmak közvetítésére, a gyerekek kreativitásának erősítésére.
- Olyan témakörök választása, amelyekről a gyerekek folyamatosan szerezhetnek spontán tapasztalatokat is az élet különböző helyzeteiben.

- A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba építetten, *differenciáltan szükséges* megvalósítani.
- A feldolgozandó anyag mennyisége kevesebb legyen, de tartalmában sokkal mélyebben rögzüljön, ezért több időt biztosítson egy-egy témában való elmélyülésre, gyakorlásra.
- Tegye lehetővé, hogy a gyerekek minél több érzékszervükkel szerezzenek matematikai tapasztalatokat, hogy ezek az ismeretek beépüljenek ismereteik közé és tudják használni más helyzetekben is.
- A komplex matematika foglalkozások vagy kötetlen kezdeményezések az óvodai élet bármely időpontjában megvalósíthatók.
- A tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segítse a gyermek személyiségének kibontakozását.
- *Az SNI-s gyermekeknél a tevékenységek, képességek fejlesztése kiscsoportos (3-5 gyermek) vagy egyéni formában is történjen.*

A matematika területén a fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

1. Képes két kiterjedést, vagy mennyiséget egymással egyenlővé, ugyanannyivá tenni, vagy valaminél kisebbet, kevesebbet, nagyobbat, többet létrehozni.
2. Helyesen használja a tő- és sorszámneveket.
3. Helyesen használja a térbeli viszonyokat jelentő névutókat.
4. Megkülönböztet igaz, nem igaz állításokat.
5. Képes különböző szempontok szerinti csoportosításra
6. Érti és használja a mennyiségek összehasonlítása során megismert szavakat, fogalmakat.
7. Képes megadott minta szerint építeni.
8. *Tud 6-os számkörben bontani, részhalmazokat egyesíteni. Meg tudja állapítani, több, kevesebb vagy ugyanannyi-e.*
9. *A tárgyakat legalább 10-ig meg tudja számlálni, össze tudja hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.*
10. *Ismer néhány mértani testet, síkmértani formát.*

2. A társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex foglalkozások

2.1. Természet - társadalom – ember

A tevékenységközpontú program célja, hogy a gyermeknek segítséget nyújtson ahhoz, hogy a világot megismerje és megértse a maga egészében. A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és a tapasztalatszerzésre építünk. A természet szeretetére kívánjuk nevelni a gyermekeket, természetközeli élettel, a természet, a környezet szeretetének bizonyításával, példát mutatva a gyermek számára.

Feladata

- Megismertetni a gyermeket azzal a természeti környezettel, amelyben él, felhívni a figyelmet annak értékeire és szépségeire.
- Ünnepek, hagyományok jeles napok megismertetése, hagyományok őrzése intézményünkben. (néphagyományok, természeti ünnepekkel kapcsolatos óvodai hagyományok kiépítése, a már meglévő óvodai hagyományok ápolása, lakóhelyünkkel kapcsolatos lokálpatrióta szemlélet kialakítása)
- A gyereket alkalmassá kell tenni a megfigyelésre. Folyamatos és alkalmi megfigyelésekkel lehetővé kell tenni a gyerekek számára, hogy maguk fedezzék fel környezetüket.
- Közös megfigyeléseik alkalmával a természet szépségének megéreztetése, a környezetvédelem és környezet megóvásának bemutatása.
- A szépség iránti fogékonyságra, érzékenységre megtanítani a gyermekeket.
- A gyermekek felkészítése a demokratikus társadalmi rendben való együttélésre.
- A tolerancia, mások véleményének, érzéseinek és gondolatainak tiszteletben tartása, mely arra neveli a gyermeket, hogy képes legyen elfogadni másokat.
- A gyermek ítélőképességének fejlesztése, a természetes viselkedési formák kialakítása, a más felfogásokkal szembeni tolerancia.
- Az önálló véleménynyilvánítás biztosítása, a gyermekek önbizalmának növelése.

Tartalma

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

A tapasztalatszerzés mindig a valódi környezetben történik, ezért a komplex foglalkozások legtöbb esetben a szabad természetben vagy az óvoda környezetében, udvarán zajlanak. A fák, a virágok, az apró kis állatok, a különféle talajfelületek, gyógynövény és fűszerkertünk, kiskertek, virágoskertek megannyi ismeretet, feladatot jelentenek a kisgyermekeknek. Már a kiscsoporttól kezdve rövidebb-hosszabb sétákat teszünk az óvoda környékén és minden évben kirándulni visszük a gyerekeket. A séták, kirándulások, az óvoda udvarán és kertjében vagy az élősarokban végzett tevékenységek; rügyeztetés, csíráztatás, hajtatás, növények gondozása – melyeket önállóan vagy szükség esetén segítséggel végeznek a gyerekek - rengeteg tanulási, tapasztalási lehetőséget kínálnak. Közelünkben van az orvosi rendelő a gyógyszertár, posta, iskola, cukrászda, focipálya. Tágabb környezetünkben óriási lehetőségeket villanthatunk fel a gyerekek életre neveléséhez (Vida-domb, Naplás-tó, Rákos patak).

Kerületünk bőven el van látva kézművesekkel. Közvetlen közelről megfigyelhetik az építkezéseken a kőműves, üveges, ács, állványozó munkáját és nem utolsósorban a környező családi házakban kertészkedő embereket. Különböző kiállító helyekre, közművelődési

épületekbe látogathatnak, pl: Csekovszky Árpád Emlékháza, Gózon Gyula Színház, Erdős Renée ház, stb.)

A komplex foglalkozások tehát átvitt értelemben nevezhetők csak valódi foglalkozásnak. Inkább komplex tapasztalatszerzési lehetőségről van szó.

Az önálló és csoportos megfigyelések révén a folyamatos megfigyelésekkel pl. az évszakok, időjárás elemeinek megfigyelése, az évszakra jellemző jegyek megfigyelése – színek -, az évszak esztétikája, vagy az időjárás és az évszakok változásának hatása az élőlényekre - értékes tapasztalatokhoz juthatnak a természetben végbemenő folyamatokról és összefüggésekről. Az óvónő lelkesedése, rácsodálkozása inspirálja a gyerekeket a gyűjtésre. Folyamatosan gyűjtögessenek falevelet, magot, köveket.

Biztosított számukra a mikroszkóp, távcső, nagyítók segítségével végezhetik felfedezéseiket, megfigyelésüket, rendelkeznek gyermekméretű szerszámokkal, falevelek gyűjtéséhez talicskával, kosarakkal, szerszámháttárolóval.

Megfelelő irodalmi anyaghoz, a gyűjtőmunkához - hogy könyvben is lássák a gyerekek, amit a természetben megtapasztaltak - az óvodapedagógus kérje a szülők segítségét.

A spontán játékhoz kapcsolódva, az önkiszolgáló tevékenységbe építve, az óvónővel történő beszélgetés során, séta, kirándulás, udvari tevékenység közben biztosítjuk az ismeretszerzést.

A néphagyományokon és az évszakokhoz kapcsolódó ünnepeken kívül nagyon fontos a mindennapi óvodai életünkben a természet ünnepeiről való megemlékezés. A gyerekek megtanulják a környezetükkel szembeni felelősséget. A környezet megismerésével, megszerettetésével a környezet védelmére, óvására nevelünk egyben.

2.2. Születéstől-felnőttkorig

A **természet-társadalom-ember** fogalomkörhöz szorosan kapcsolódnak és a nevelés egészében jelen vannak azok a mozzanatok, amikor a gyermekek újrajátsszák életüket. Újraélik az óvodában mindazt, amit a mindennapokban a családban, az óvodában vagy tágabb környezetükben tapasztalnak, látnak, hallanak. A környezettel való szoros kapcsolat, az életfolyamatok újrajátsszása nemcsak arra ad lehetőséget a gyermeknek, hogy a bennük lévő feszültségek feloldódjanak, hanem elősegíti számára a társadalomba való későbbi bekapcsolódást, szocializálódást.

A születéstől-felnőttkorig címmel megfogalmazott komplex foglalkozások magukban foglalják a testápolástól, a közlekedésig, a családtól, a helyes viselkedésig mindazt, ami a gyermekeknek támpontot nyújthat a környezetében meglévő szabályok megismeréséhez és gyakorlásához. A szokások elsajátítása, a társadalomban való beilleszkedéshez szükséges magatartásformák kialakítása valósulhat meg játékosan, a gyermekek érdeklődésének és igényeinek figyelembevételével. Ez a komplex foglalkozás hagyományos értelemben nem is nevezhető foglalkozásnak, hiszen **játékidőben, szabadidőben, vagy a nap bármely időszakában megvalósíthatók.**

Az óvodapedagógus feladata a foglalkozások megszervezésében:

- Tudatosan törekedjen arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a gyerekek saját természeti és társadalmi környezetükből.

- Olyan feltételeket teremtsen, amely lehetővé teszi minél több komplex tapasztalat szerzését a természetben.
- Biztosítson minden eszközt és lehetőséget a gyermekeknek a természetben való folyamatos tevékenykedtetéshez, megfigyelésre, vizsgálódásra.
- A foglalkozásokat lehetőség szerint a szabad természetben szervezze meg.
- Biztosítsa a feltételeit annak, hogy az óvodában élősarok, konyha és/vagy virágoskert működjék.
- Változatos projektek készítésével segítse a gyermekeket a sokoldalú ismeretszerzéshez, és szükség esetén tegye lehetővé egy - egy tevékenység, téma, több héten át történő folytatását.

Speciális feladatok

1. *Alacsonyabb színtről kell indítani az ismeretszerzést, mert módosul a testsémájuk, testük ismerete a kóros mozgások, a mozgásszegény életmód miatt; kevesebb a megelőző tapasztalatuk az állatokkal, növényekkel kapcsolatban, a közlekedési ismereteik általában hiányosak (legtöbbjüket autóval szállítják)*
2. *A gyermekeket körülvevő természeti és társadalmi környezet közvetlen megfigyelése, komplex tapasztalatok szerzése során biztosítsa az óvodapedagógus az SNI-s gyermekek számára is a lehetőséget, figyelembe véve a speciális felételeket, igényeket (megfelelő tér, hely kialakítása, elérhető és hozzáférhető eszközök, ill. speciális eszközök használata szükség szerint.)*
3. *Az óvodapedagógus pozitív, elfogadó magatartásával segítse elő, alapozza meg a gyermekcsoportban a másság elfogadását, a segítségnyújtás és az elvárások helyes arányának megtanulását.*

A külső világ tervékeny megismerése területén a fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

1. Megkülönbözteti az évszakokat, ismeri jellemző jegyeiket.
2. Felismeri a napszakokat, a tevékenységeket, természeti jelenségeket hozzá tudja kapcsolni.
3. Környezetéről elemi ismeretekkel rendelkezik. Tudja, családjuk nevét, lakcímét, a szülei foglalkozását, saját születési helyét, idejét.
4. Tudja óvodája nevét, tud tájékozódni közvetlen környezetükben.
5. Ismeri és betartja környezete közlekedésének legfontosabb szabályait, meg tud nevezni néhány közlekedési eszközt.
6. Ismeri a színeket, azok világosabb, sötétebb árnyalatát.
7. Közvetlen környezetéből ismer néhány növényt, állatot, részt vesz ezek gondozásában., a természetvédelmi tevékenységben.
8. Az ünnepeket és a hozzá kapcsolódó szokásokat ismeri.
9. Különbséget tesz a szép, tiszta, a piszkos, rongált környezet között, önállóan alkot erről véleményt.
10. Elemi természetvédelmi tevékenységben részt vesz.

2.3. Művészeti tevékenységek

Célja: a világ megismerése sajátos nézőpontból egyéni szűrőn keresztül, a gyermekek képzeletének fejlesztése

Feladat: a kreatív képességek kibontakoztatása, a lehető legnagyobb öntevékenységre nevelés

Tartalom:

Az óvodáskorban hihetetlenül nagy lehetőségei vannak a kreatív képességek kibontakoztatásának. A gyermekek kreativitásának megnyilvánulását elsősorban az oldott légkör, a nagy mozgás és szabadságtér, valamint a megfelelő eszközök biztosítása segíti elő. A szépen berendezett csoportszoba, az óvoda esztétikussága és harmóniája komoly hatást gyakorol a gyermekekre.

Minél több alkalmat kell adni arra, hogy a gyermekek érzéseiket, gondolataikat, ötleteiket a játékban, az ének-zenében, a bábozásban, a rajzolásban, stb...., kifejezésre juttassák. A tapasztalatszerzés itt is alapvető fontosságú feladat.

Minél több eszközzel ismerkednek meg a gyermekek, minél biztosabban kezelik azokat, annál több lehetőségük adódik önmaguk kifejezésére.

A művészeti tevékenységek fogalomkörébe tartozik:

- *a mese-vers,*
- *az ének-zene,*
- *a bábozás,*
- *a tánc,*
- *a játék,*
- *a dramatizálás,*
- *a festés, az agyagozás, a rajzolás, kézimunka,*
- *a barkácsolás, környezet esztétikája.*

A **művészeti tevékenységek nem egy foglalkozást jelölnek**, hanem olyan tevékenységeket, melyeket játékidőben vagy a szabadidőben éppúgy gyakorolhatnak a gyermekek, mint a nap folyamán bármikor. A komplexitás itt nem jelent mást, mint az életben egyébként előforduló jelenségek megörökítését valamilyen formában.

Az ősszel lehulló falevelet színezhethetjük, festhethetjük, lerajzolhatjuk, énekelhetünk és mesét, verset mondhatunk róla, bábokat készíthetünk belőle. Ez így együtt jelentkezik a valóságban is és ennek kell visszatükröződnie a különböző tevékenységekben is.

5.2.1. Verselés, mesélés, dramatizálás, bábozás

Célja: A mesével, verssel a könyv megszerettetése, az olvasóvá nevelés megalapozása.

Feladat:

- mese, vers szeretetere, a könyv megbecsülésére nevelés
- önálló vers, történetek és mesemondás az önkifejezés képességének elősegítése

- figyelem, önfegyelem, feladattudat fejlesztése,
- erkölcsi – akarati – szociális tulajdonságok kialakítása, ezáltal világképük formálása
- kommunikációs – kooperációs képességfejlesztés.

Tartalom:

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, **értelmi, erkölcsi fejlődésének** és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

A **mese, vers, a könyv megszerettetése**, az olvasóvá nevelés megalapozása már az óvodás korban megkezdődik. Arra törekszünk, hogy vonzódjanak a könyvekhez, szeressék, becsüljék a könyveket, amelyek a mai technikai eszközök mellett is nélkülözhetetlenek személyiségük fejlődéséhez, alakulásához.

Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A gyermek **érzelmein** keresztül látja a világot, érzelmein keresztül lehet hatni rá.

A **báb** az egyik legalkalmasabb eszköz az érzelmi nevelésre. A mozgás, a látvány, a szín, a ritmika segítségével felkelti a gyermek figyelmét. Így számára vonzó formában találkozik az irodalommal, mesével, verssel, zenével. Így válik nyitottabbá a szép befogadására.

Az élőbeszéd által közvetített mesék, versek (a technikai eszközökkel szemben) érzelmileg telített hangulata pozitív irányba befolyásolja a gyermek személyiségfejlődését, első és legfontosabb tehát az együttes élmény, melyre nap, mint nap szükségük van.

Mesélni minden nap szükséges az óvodában. Nem teszünk különbséget a kezdeményezés vagy az elalvás előtti mese között. Mindkettő fontos a maga helyén és idején. A lényeg csupán az, hogy minden nap mesélünk vagy verselünk valamilyen formában, reggel vagy délután, elalvás előtt vagy délután.

Az óvodapedagógusok mese-verskészlete tükrözze az igényességet, az irodalmi értékek közvetítésére való törekvést.

A **kommunikációs fejlesztésnek** egyik legfontosabb eszköze a **mesélés**. Fontosnak tartjuk azt is, hogy egy mesét többször halljanak a gyerekeink, így elérhetjük, hogy az ismétlések alkalmával a csoport nagy része az óvónővel együtt mondja a mesét, később el is játszhatják azt (az irodalmi nyelv fordulatossági szókincsei beépülnek a gyerekek szókincsébe).

Lehetőséget teremtünk a gyermekek önálló szöveg és mesemondásához. A **mindennapi mesélésen** túl lehetőséget biztosítunk arra, hogy a szabadidő hasznos eltöltése kapcsán is bekapcsolódhassanak igényük szerint a mesehallgatásba, közös verselésbe, dramatizálásba, bábozásba, amely fejleszti szókincsüket, mozgáskoordinációjukat, téri tájékozódásukat, érzelmvilágukat, szociális magatartásukat.

A **gyakori ismétlést, a mese többszöri feldolgozását** kedvelik az óvodások, ezért a tervezés során erre figyelmet fordítunk. A mindennapi mesék hatására nő a gyerekek **bábozási** kedve, ahol az átélt cselekvés vagy történés általuk felfogott tartalmát tükrözik.

Felhasználnak bábozás során kedvelt népmeséket, dalokat, verseket, rövid elbeszéléseket, rögtönöznek maguk által kitalált szövegekkel.

A **dramatizálás** és a kommunikáció, a beszédfejlesztés hatásos módszere. A dramatizálás során a gyerek egy másik személy helyébe képzelettel magát, illetve megvalósítja önmagát. Gazdagítja a szerepjátékot, mert irodalmi élményeiket kötetlen módon eljátsszák. Mindez segíti a másokra való odafigyelést, a helyzetfelismerő és a cselekvőképesség kialakulását, amely fontos része a szocializációs folyamatnak. A dramatikus játékokon keresztül könnyebb felfedezni a körülöttünk lévő világot (tárgy, szocializációs) és saját világunkat (külső, belső). A gyerek számára megkönnyíti a kapcsolatteremtést, elősegíti a nyitottságot és a nyíltságot.

Kedvelt tevékenysége az óvodásoknak a **bábozás és a dramatizálás**. Mindkettő szorosan kapcsolódik a meséléshez, mondókázáshoz, verseléshez. Az irodalmi élmények feldolgozását elősegítjük különböző eszközök, anyagok, barkácsolási lehetőségek biztosításával.

A **dramatizálás, szerepjátszás, bábozás** rendkívüli jelentőségű módszer, melynek segítségével a gyermekek játékosan gazdagítják egyéniségüket, fejlesztik kommunikációs készségüket, továbbá fejleszti az öntevékenységet, beszédképességet, kreativitást. Felszínre hozza a gyermekek tettvágyát, teret ad a fantáziának, gazdagodik érzelmi világa, s nem utolsósorban fejlődik szociális magatartása.

A bábszínházi előadás élményéhez is igyekszünk hozzájuttatni gyermekeinket. Rendszeres a bábelőadás óvodánkban vendég bábművészek meghívásával.

Az óvodapedagógus feladatai a verselés, mesélés területén:

- Mindennapi meséhez a feltételek megteremtése (csend, nyugalom)
- Rendelkezzen olyan vers-mese készlettel, hogy bármikor képes legyen fejből verset, mesét mondani a megfelelő szituációban, tevékenység kapcsán, élményszerző séta során
- Törekedjen bábozási technikájának fejlesztésére, s a bábozást szerettesse meg a gyerekekkel is.
- Az élmények feldolgozásához megfelelő eszközök készítéséhez nyújtson segítséget (barkácsolás).
- Az érzelmi nevelés megvalósítása érdekében segítse elő azokat az alkalmakat, ahol a gyerekek érzéseiket, gondolataikat, vágyaikat, sérelmeiket elmondhatják, kijátszhatják magukból.
- Segítse elő a gyerekek önálló vers, mese mondását, neveljen a könyv szeretetére, megbecsülésére.
- *Az óvodapedagógus mese-verskészletében jelentkezzen a másságról szóló, a másság elfogadását feldolgozó történetek is (Pl.: Hétszínvirág c. mese)*
- *Az SNI-s gyermekeket képességeikhez mérten vonja be a dramatizálásba, bábozásba, szerepjátszásba, sikerélményhez juttatva őket is.*

„A mese-vers fejlődés jellemzői óvodáskor végén” - (Anyanyelvi nevelés c. fejezetnél)

2.3.2. Ének-zene, énekes játék, gyermektánc

Célja: Zene szeretetére nevelés. A gyermekek ének-zenei kultúrájának megalapozása, a magyar népdalok, énekes játékok, mondókák, ölbeli játékok megszerettetésén keresztül a magyar hagyományok megismertetése. Kommunikáció - kooperáció a zenei nevelésen keresztül.

Feladata:

- Zenei képességfejlesztés (egyenletes lüktetés, ritmus, tiszta éneklés, tempó, hallásfejlesztés, egyszerű tánclépések elsajátítása).
- Zenei anyanyelv elsajátításán keresztül szókincsük bővítése.
- A gyermekek egyéni képességeinek; értelmi, érzelmi, erkölcsi, esztétikai, illetve társas kapcsolatainak fejlesztése a mondókákon, énekes játékokon keresztül.
- Az évszakokhoz, jeles napokhoz kapcsolható ünnepkörök dalanyagának elsajátítása.
- Magyar népi ritmushangszerekkel való megismerkedés.
- Zenei alkotókedvük, önkifejezésük növelése, zenei műveltségük, zenei ízlésük, esztétikai fogékonyságuk fejlesztése.
- A gyermekek mozgáskultúrájának fejlesztése.

Tartalma

Az óvodai ének-zene nevelésnek jelentős hagyományai vannak.

A magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok világa ma is élő és felhasználható hagyomány. Szinte valamennyi ünnepünkhöz kapcsolódik olyan dalanyag, melyet megismertethetünk a gyerekekkel. A néphagyományörzés mellett a Kodály alkotta módszer is folyamatosan megújulva megtartotta kapcsolatát az életre neveléssel. Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés vagy séták és kirándulások. Ez a feladat sem korlátozható csupán a foglalkozások időtartamára. Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra vagy körjátékok játszására.

A **komplex foglalkozások** inkább összefoglalják, elmélyítik a gyermekek ismereteit és alkalmat adnak a képességek fejlesztésére.

Az **élményt nyújtó közös éneklés, a körjáték vagy a mondókázás** a művészeti és az esztétikai nevelés szempontjából kitüntetett helyet kap.

Tudatosságunk azért is fontos, mert az iskola, mely óvodás gyermekeinknek nagy részét tanítja majd, kitüntetett figyelmet fordít a zenei nevelésre. Ez az iskola nagyon szép hagyományokkal rendelkezik, a kóruséneklés és énekes játékok terén és ezt mi szeretnénk még tudatosabban előkészíteni. Ezért fektetünk nagy hangsúlyt erre a nevelésterületre, a dalanyagok, az énekes játékok, a népszokások felelevenítésére, amire biztonsággal tudnak építeni.

A Kodály Zoltán útmutatásai alapján Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének-zenei nevelés alapjaira épülő fejlesztés a tevékenységközpontú óvodai nevelésen belül hatékonyan megvalósítható. "Az óvodával, annak zenéjével foglalkozni nem mellékes kis pedagógiai kérdés, hanem országépítés." (Kodály Zoltán)

A fejlesztés területei:

- *Az éneklési készség fejlesztése:* Éneklés megszerettetése, a tiszta éneklés kialakítása. Zenei alkotókedv fejlesztése.
- *Zenei hallás fejlesztése:* Magas-mély hang megkülönböztetése, halk-hangos megfigyeltetése, érzékeltetése, hangszínek felismerése. Gyenge hallású gyermekek egyéni fejlesztése.
- *A belső hallás fejlesztése:* zenei emlékezet és zenei képzelet, alkotókedv fejlesztése, dallamfelismerés, dallambújtatás.
- *Ritmusérzék fejlesztése:* egyenletes lüktetés, ritmus, ezek összekapcsolása.
- *Tempóérzékelés:* gyors-lassú megkülönböztetése, érzékeltetése.
- *Mozgásfejlesztés:* változatos térformák kialakítása, páros játékokkal, különféle mozgásokkal, tánclépésekkel.
- *Erkölcsei – érzelmi – esztétikai érzékük fejlesztése:* népdalok éneklésével, hallgatásával, a népszokások és hagyományok felidézésével és megtartásával.

Gyermektánc-pedagógusaink segítségével tudatosan arra törekszünk, hogy az eddig is használt szabadtánc lehetőségét még tudatosabban alkalmazzuk nevelőmunkánk során. Szeretnénk elérni, hogy a tánc a gyermekek számára a beszédhez hasonló alapszókincsé, kifejezőeszközzé váljon. Vendégművészek meghívásával a közös éneklés és tánc mellett a gyermekek közvetlenül megismerkedhetnek néhány magyar népi hangszerrel, népzenei szeleteivel.

A szokások és hagyományok felidézése és megtartása fontos, hisz szokásaiban és hagyományaiban él a nemzet. A hazához kötődés egy nemzet értékeinek, múltjának, hagyományainak megismerésére, megbecsülésére és megőrzésére épül. Szűkebb környezetünk szerves része a hazánknak, ahhoz, hogy egy tágabb körhöz, a hazánkhoz igazán kötődni tudjunk, szűkebb környezetünket kell megismerni, megszeretni. Ez a megismerési folyamat már az óvodáskorban elkezdődhet a hagyományok, elődeink szokásainak megismertetésével. Ez a mi küldetésünk.

Az óvodapedagógus feladata az ének-zenei nevelés területén:

- A csoportszobában, az udvaron a megfelelő idő, hely, eszközök (fejdíszek, bábok, ruhadarabok, különféle kiegészítők, kellékek, daloskönyvek, gyűjtemények, hangszerek, saját készítésű eszközök) biztosítása.
- A mindennapi mondókázást, éneklést segítse elő, de gondoskodjon hetente legalább 2 énekkezdeményezésről, ahol mód nyílik az élményt nyújtó közös éneklésre is.
- A magyar ünnepkörhöz kapcsolható népi játékok, dalok, mondókák, táncok, népszokások megismertetése a gyerekekkel, játszóházi napokon, nyílt napokon a szülőkkel is.
- Zenehallgatásnál a nyugodt légkör megteremtésével segítse elő a zene minél jobb élvezetét, de a gépi zene megszólaltatásában tartson mértéket. Törekedjen arra, hogy az ének – zene megszólaltatásánál megfelelő arányban válogasson népdalkincsükből.
- Biztosítson lehetőséget a néptánc alaplépéseinek megismertetéséhez.

- Ösztönözze a gyerekeket a napközben adódó lehetőség szerinti mondókázásra, éneklésre, körjátékok játszására, zenei alkotókedvük kifejezésére. Ezzel a gyermekek érzelmi kapcsolatát, a meghitt, barátságos légkör kialakítását segítheti elő.
- A dalanyag kiválasztásánál mindig a korcsoportnak, a gyermekek fejlettségi szintjének megfelelően válasszon, elsősorban *Forrai Katalin: Ének az óvodában* c. könyvéből, de az óvónők leleményességén, ötletességén, zenei kultúráján múlik, hogy még milyen dalanyaggal gazdagítja (népdalok, néphagyományt őrző dalok, népi gyermekjátékok, igényes hangszeres zene, más népek zenéje, kortárs művek).
- Kerítsen lehetőséget a gyermekek környezetében élő más nemzetiségű népek zenéjével, dallamvilágával való megismerkedésre.
- Játzóház, illetve nyílt napok alkalmával az óvónő ajánlja fel, tanítson meg a szülőknek néhány népi mondókát, népi játékot.

Speciális feladat:

- *A mozgásszervi fogyatékkal élő gyermekek bevonása – dajka segítségével - az énekes játékokba, népi játékok játszásába, pozitív hatásai előnyösen befolyásolhatják a mozgásfejlődést (pl. segíti a test ellazulását)*
- *A motoros képességek fejletlensége miatt fontos ennek fejlesztése a ritmus, egyenletes löktetés kiemelt gyakorlásával.*

Az ének-zene, énekes játék területén a fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

1. Élvezettel hallgat zenét.
2. Tud ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
3. Tud néhány dalt tisztán, helyes szövegkiejtéssel egyedül is énekelni.
4. Tud dallam, vagy ritmusmotívumokat egyénileg visszaénekelni, visszatapsolni.
5. Tud társaival térformákat alakítani.
6. A különböző mozgásokat és táncmozdulatokat társaival együtt, egyöntetűen, esztétikusan végzi.
7. Tud élvezettel, irányítás nélkül játszani néhány dalos játékot.
8. *Felismeri a halk-hangost, és tud halkán, hangosan énekelni, beszélni.*
9. *Megkülönbözteti az egyenletes löktetést a dal ritmusától. Tudja mindkettőt mozgással, járással, tapssal a dalból kiemelni.*
10. *Megbeszélés, vagy egyéni ötletek alapján az éneklést ütőhangszerekkel tudja kísélni.*

2.3.3. Vizuális tevékenységek

Célja: A világ szépségeinek megismertetése a művészet eszközein keresztül.

A művészeti ágakkal való ismerkedés. A sokszínű alkotó tevékenységek, eljárások megszerettetése, művészetek iránti nyitottság kialakítása, ízlésformálás.

Feladat:

- Zavartalan és sokrétű tevékenykedtetés külső feltételeinek biztosítása.
- Esztétikus, egyszerű, átlátható környezet kialakítására való nevelés.

- Kézügyesség fejlesztése, térlátás alakítása, esztétikai igényesség kialakítása a gyermekekben
- Az esztétikai élmény befogadására való igény kialakítása
- Változatos technikák, eszközök használatának megtanításával a kézműves technikák elsajátíttatása (gyurmázás, agyagozás, rajzolás, festés, batikolás, vágás, ragasztás, varrás, barkácsolás)
- A kreativitás, az alkotó gondolkodás és cselekvés kialakítása.
- A népi kultúra tárgyainak, a népművészeti alapelemek megismertetése,

Speciális feladat :

- *Az egyes technikához szükséges munkafogások türelmes megtanítása, megfelelő, igény szerinti speciális eszközök használatának biztosításával. (pl.: rajzlap rögzítés az asztallaphoz)*
- *A manipuláció lehetőségének, az érzékelés-észlelés és a finommozgás összekapcsolásának gyakoroltatása*
- *Olyan tevékenység adása, amely a gyermektől erőfeszítést igényel, de azt sikerrel még meg tudja oldani.*

Tartalma:

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Az ábrázolás "műhelyében"(a délelőtti kezdeményezett tevékenységek keretében és a szabadidős tevékenységek kapcsán) a gyerekek sokféle anyaggal, eszközzel, technikai eljárással dolgozhatnak. Ahhoz, hogy kibontakozhasson a gyermekek alkotókedve, teljes önállóság szükséges. Ezért minden csoportszobában kialakítottunk egy nyugodt sarkot arra, hogy bármikor kipróbálhassák képességeiket.

Itt rendelkezésükre állnak a különböző tevékenységekhez. (rajzolás, festés, ragasztás, mintázás, varrás, fonás, szövés, üveg és kavics festése, batikolás, monotípiák, dúcolás, csuhézés, fűzések, montázskészítés, nemezelés, bőrözés, stb.) a megfelelő eszközök.

A játszóházi szabadidős tevékenységet is felhasználjuk, hogy a közös játékokon, népi kismesterségek technikájának megismertetésén túlmutatva egy újabb lehetőséget nyissunk a szülők számára, hiszen itt ők is elsajátíthatják a különféle technikákat.

Óvodánk rendelkezik égetőkemencével, így a gyerekek által elkészített agyagmunkák égetés után akár használati tárgyakká is válhatnak.

A gyermekek számára megszokott és elérhető helyen mindig álljon rendelkezésre mindenféle anyag és eszköz, amivel a gyermek fantáziájának megfelelően dolgozhat, alkothat. Nagyon célszerű a vizuális tevékenységek és a munkatevékenységek összehangolása, hiszen a szabad, önálló tevékenykedés gyakran jár együtt viszonylagos rendtelenséggel.

Szokás kérdése, mennyire képesek a gyermekek környezetüket ilyen széles skálájú tevékenységrendszer mellett is rendben tartani.

A tevékenységek megszervezéséhez kitűnő pedagógiai alapot adnak az évszakok változásai, a természet szépségei, a gyermek által megérthető világ tárgyai és eseményei. Ugyancsak kitűnően hasznosíthatók a vizuális tevékenységek számára az ünnepek, melyek érzelmileg is közel állnak a gyermekekhez és megmozgatják a fantáziájukat. Ahhoz, hogy kibontakozhasson a gyermekek alkotókedve, teljes önállóság szükséges. Az ötlettől a megvalósításig főként bátorítást, útmutatást és dicséretet várnak a gyermekek.

Az óvónő rajzoló, mintázó tevékenységének, kedvcsináló, biztató szerepe nélkülözhetetlen, de igyekszünk önfegyelmet gyakorolni, hogy a nevelő felnőtt stílusával rá ne telepedjen, el ne nyomja a gyerekek képalkotó tevékenységét (sablonok kerülése).

Az óvodapedagógus feladatai a művészeti tevékenységek megszervezésében:

- Úgy alakítsa ki a gyerekek bevonásával a csoportszobát, hogy ott a különböző tevékenységet kereső gyermekek nyugodtan, kényelmesen dolgozhassanak
- Biztosítson minél több eszközt, időt és helyet, élményt a művészeti tevékenységek gyakorlásához, ezzel is ötletet adva a gyermeki fantáziának
- ismertessen meg a gyerekekkel minél többféle technikát, majd hagyja, hogy a gyermek saját belső képeire, kreativitására hagyatkozva alkosson, fejezze ki önmagát. Nagyobb hangsúly legyen az önkifejezésen, mint az elkészült művekkel szemben támasztott követelményen, a felnőtt elképzeléseinek való megfelelésen.
- Nyújtson lehetőséget a vizuális és kommunikációs tevékenységek összekapcsolására
- Segítse elő a gyermekek önálló elképzeléseinek megvalósítását, ehhez biztosítson minél több választási lehetőséget a különféle témák, technikák közül
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek arra, hogy minél több élményt átélve megvalósíthassák elképzeléseiket
- Az óvodapedagógus a művészeti tevékenységek során ügyeljen a gyermekkel való szoros érzelmi kapcsolat, a meghitt légkör kialakítására, hogy a gyermekek minél változatosabb formában ismerkedhessenek meg művészeti alkotásokkal, a magyar népművészet elemeivel
- Tegye lehetővé az elkészült munkák kiállítását, bemutatását
- Óvodán belüli kiállítások, ötletbörzék szervezésével, illetve egyéb élmények biztosításával formálja a gyerekek esztétikai igényét, befogadóképességét

A rajzolás, mintázás, kézimunka területén a fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

1. Örömmel, saját kezdeményezésére ábrázol.
2. Képalkotásában kifejezi gondolatait, élményeit.
3. Ábrázolása változatos színhasználatot és tagoltságot mutat.
4. Tud egyszerű formákat papírból kivágni, hajtogatni, ragasztani.
5. Önállóan és csoportosan is készít játékot, kelléket, ajándékot.
6. Téralkításban, építésben másokkal együttműködik.
7. Elképzelés után meseszereplőket, hangulatot is kifejezve, jellegzetes színekkel, formákkal, mozgással ábrázol.

8. Emlékezet utáni témákban a részleteket is ábrázolja.
9. Díszítő, tervező feladatot változatos színekkel, rajzolással, festéssel, papírmunkával, agyagba karcolással stb. megold.
10. Tud különféle technikával képet alkotni, a technikát önállóan a rendelkezésre álló anyagokból megválasztani.

3. Mozgás

Célja:

A gyermekek egészséges mozgásfejlődésének, testi fejlődésének elősegítése, testi képességek fejlesztése lehetőség szerint a szabad levegőn.

Feladata:

- A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése *egyéni szükségleteket és*
 - *képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára*
- Mozgásfejlesztés, a társakra való odafigyeléssel
 - testi képességek fejlesztése (kondicionális és koordinációs képességek)

Tartalma:

Döntő mértékben a testnevelési játékok, a természetes mozgások, gyakorlatok képezik (járások, futások, ugrások, függések, egyensúlygyakorlatok). Ezeket egészíti ki néhány talajtorna elem, valamint a kézi szerekkel végezhető gyakorlatok. A lényeg, hogy minden mozgásforma, amit a gyermekek képesek elvégezni, a napi mozgásos tevékenységekbe beépíthető. Az óvodapedagógus dönti el, hogy ezt a napi 30-35 percet testnevelési foglalkozás keretében, vagy a szabad levegőn egy-egy mozgáscsoport gyakorlásával, esetleg testnevelési játékokkal tölti ki az időt. A mozgás, a mozgásos játékok hozzájárulnak a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy- és kismozgások kialakulásához.

- **Járásgyakorlatok:** feladattal, eszközökkel, irányadással, fordulatokkal, nyitott, csukott szemmel,
- **Futógyakorlatok** : változó irammal, irányváltoztatásokkal, hátrafelé, sorversenyek, váltóversenyek, versenyfutás.
- **Ugrásgyakorlatok:** helyből és nekifutásból távolugrás, magasugrás, ugrások szerekre fel és le.
- **Dobásgyakorlatok:** egykezes, kétkezes, alsó felső és célbadobás, labdagyakorlatok.
- **Függésgyakorlatok:** függésben lábmozgások, lajhármászás, lajhárfüggés,
- **Mászások:** mászófal, bordásfal,
- **Egyensúlygyakorlatok:** járás padon, fej, kar, lábmozgásokkal összekötve, részutos padon le- fel, eszközökkel, több irányban...
- **Hossztengely** körüli gurulás: gurulóátfordulás előre, hátra, tarkóállás.
- **Támaszgyakorlatok:** pók és rákjárás, talicskázás, nyuszi ugrás...
- **Talajgyakorlatok:** csúszás, kúszás, mászásgyakorlatok: ülésben talajon, irányváltoztatással, vonalak között, részutos padon...

A 3-7 éves gyermekek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi mozgás nélkül.

A rendszeres, egészségfejlesztő testmozgásfejlesztéshez hozzátartozik, hogy maximálisan biztosítsuk a spontán mozgáslehetőséget, mégpedig az egyéni sajátosságok figyelembevételével.

Minden adódó lehetőséget ki kell használni a nap folyamán a mozgásra. Rendkívül fontos a szabad levegőn való tartózkodás minél hosszabb idejű biztosítása. A gyermekek napirendjét úgy célszerű összeállítani, hogy azzal elkerüljük az egyoldalú terhelést és lehetőleg felváltva biztosítsuk a mozgást és az ülással együttjáró tevékenységeket.

Az egészséges életmód szokásainak megalapozását óvodáskorban kell elkezdenünk, amit csak **a helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával** érhetünk el. A megfelelő intenzitású, derűs légkörű testmozgás biztosítja a **motoros képességek fejlődését**, melynek egyre magasabb szintje előfeltétele a bonyolultabb mozgások eredményes végrehajtásának, ezáltal a mozgás-műveltség fejlődésének. A természet erőivel - napfény, levegő, víz - történő edzés kedvező hatását sem szabad figyelmen kívül hagyni, ezért a mindennapi mozgást lehetőleg a szabadban végezzék a gyerekek.

Az intenzív, változatos gyakorláshoz megfelelő helyre és eszközre van szükségünk. A jó eredmény eléréséhez az optimális tárgyi feltétel biztosításán túl azonban az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése is elengedhetetlen. A nyugodt, derűs légkörű, játékban gazdag, kellő intenzitású napi 30-35 perces testmozgás nemcsak a kondicionális és koordinációs képességek fejlődését biztosítja, hanem hozzájárul a gyermek harmonikus, összerendezett, fegyelmezett, differenciált fejlesztéséhez is.

A mozgásfejlesztés növelésére szükségesek olyan objektív és szubjektív feltételek, amelyek megsokszorozzák az elérhető eredményeket.

- Elsősorban a megfelelő balesetmentes hely biztosítása. (udvar különböző részei, tornaterem, zsibongó)
- Minden, ami az óvoda udvarán található (fák, bokrok, homokozó, padok, játékeszközök, stb...) felhasználhatók a napi mozgásos feladatok megvalósításához. Ugyanez mondható el az épületen belül szervezett testnevelésre is.
- A balesetek elkerülése érdekében, mindenkor nagy gondot kell fordítani az alkalmazásra kerülő kézi és tornaszerek, berendezési tárgyak épségére, tisztaságára valamint arra, hogy könnyen elérhetők legyenek, megfelelő számban álljanak rendelkezésre. Az eszközök előkészítése az óvodapedagógus, a gyermekcsoport és a dajka aktív együttműködésére ad lehetőséget.

Az óvodapedagógus feladatai a napi mozgásos tevékenységek megszervezésében:

- Legfontosabb feladat, hogy minden nap spontán vagy szervezett formában adjon lehetőséget a gyermekeknek minél hosszabb időtartamon keresztül a szabad levegőn való tartózkodásra.

- Biztosítsa a gyermekek szabad játéka során is a mozgás gyakorlásának a feltételeit. Ennek érdekében tanítson olyan mozgásos játékokat is, amelyeket képesek önállóan is játszani.
- Törekedjen a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására
- Adjon ötleteket, irányítsa a gyerekek figyelmét a szabadban és az épületen belül is a legoptimálisabb terhelést biztosító napi mozgáshoz.
- Változatos eszközök és a gyermekek önálló, szabad mozgásának biztosításával tegye lehetővé – a téli időszakban is - , hogy a mindennapi mozgás örömet jelentsen a gyermekek számára, s váljon igényükké a mindennapi mozgás.
- A testi elváltozások, hiányosságok, (deformitások, lúdtalp, gerincferdülés, rossz tartás) megelőzése érdekében alkalmazzon speciális gyakorlatokat is. Tegye lehetővé tartásjavító tornán való részvételüket.
- Törekedjen a szem-kéz, szem-láb koordináció, az egyensúlyérzék fejlesztésére, a helyes hasi légzés gyakoroltatására játékos feladatokon keresztül.
- Olyan gyakorlatokat állítson össze, hogy a gyermekek átélhessék a siker örömét, nőjön önértékelésük. Ennek elősegítésére feltétlenül vegye igénybe a dajka segítségét.
- Versenyjátékokkal alakítsa szabálytudatukat, kitartásukat, egészséges versenyszellemüket. Tanulják meg elviselni az esetleges kudarcot és a sikert is.
- Legyen lehetőségük a gyermekeknek saját testük mozgását átélni.
- Mozgásos tevékenységekkel kapcsolatos szókincsük fejlesztése.

A mozgásszervi fogyatékkal élő gyermekek mozgásigényének kielégítése

Az egészséges gyermekeket úgy kell nevelni, hogy mozgásos játékaikba vonják be sérült társaikat is. A sérült gyermek állandó motiválásra szorul, készíteni kell a mozgásra, a helyzetváltoztatásra. Ezért gyakran kell rövid sétát szervezni számukra (udvaron, folyosón egyaránt) Az óvodapedagógus a különféle feladatok meghatározásában kérje szakember (szomatopedagógus, konduktor) segítségét. Mivel a dominancia, a vizuo-motoros, finommotoros koordináció is fejletlenebb lehet, így az óvodapedagógus a megfelelő eszközök célirányos használatának gyakorlására is fordítson gondot.

Speciális feladat:

- *Segítséggel használják - amennyiben szükséges speciális eszközök szakszerű használatával - a különböző mozgást fejlesztő – épületen belüli és udvari – játékokat,*
- *Lehetőség és elegendő tér biztosítása, hogy csússzanak, másszanak, guruljanak, mozoghassanak.*
- *Minden mozgásos játékba – szükség esetében dajka segítségével – bel kell vonni az SNI-s gyerekeket.*
- *Szerepeljenek az olyan játékokban, melyeket jól tudnak végezni*
- *Az állapotuktól, lehetőségeiktől függően az ép gyermekek mozgásainak utánzása.*

A mozgásigény kielégítésének közös lehetőségei:

- Szabadon választott mozgástevékenység
- Napi szervezett testnevelés számukra
- A hét bizonyos napjaira szervezett közös testnevelési foglalkozás, speciális megsegítéssel,
- A különböző testnevelési játékok, sportolási lehetőségek az óvodában,
- Séták, kirándulások,
- Óvodai mozgásos rendezvényeken való részvétel.

A mozgásigény kielégítésének helyszínei:

- Csoportszoba, tornaterem, fejlesztőszoba
- Udvar, udvari sporteszközök
- Sportlétesítmények

A mozgásigény kielégítésének feltételei:

- Az óvoda helyiségeit, udvarát, eszközeit folyamatosan felügyelni, karbantartani kell
- A különböző mozgásformák elsajátításának szabályait a gyermekekben tudatosítani kell, hogy egyre biztonságosabban éljenek saját képességeikkel, ismerjék fel korlátaikat, határaikat, ha szükséges kérjenek segítséget.
- Az ép gyermekek megtanítása arra, hogy figyeljenek társaikra – épekre és mozgáskorlátozottakra, kisebbekre és nagyobbakra egyaránt.

A lehetőségekbe minden szinten bekapcsolódhat a mozgáskorlátozott gyermek, de annak kritériumait a szomatopedagógus, konduktor határozza meg a mozgásállapot függvényében. Fontos, hogy az óvodai dolgozók pontosan tudják, hogy a mozgáskorlátozott gyermekek számára melyek azok a káros mozgásformák, tevékenységek, amelyeket semmilyen körülmények között nem végezhetnek el.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

1. Képes babzsákkal a fején egyensúlyozó járásra vízszintes padon.
2. Tud rövidebb távon egyenletes iramban futni.
3. Versenyjátékokban betartja a szabályokat.
4. Tud ütemtartással járni.
5. Tud helyben labdát vezetni.
6. Tud egykezes felsődobással célba dobni.
7. Tud gurulóátfordulást végrehajtani előre.
8. Szeret mozogni, kitartó a mozgásos játékokban.
9. Tud néhány mozgásos játékot (futó-, fogójáték) irányítás nélkül játszani.
10. Tud a térben tájékozódni, ismeri az irányokat.

A fejlődés várható jellemzőinél az 1-7-ig pontok tükrözik azt, amit elvárunk minden gyermektől az óvodáskor végére, (kivétel az SNI-s gyermeknél, akiknek fogyatékosságuk mértékének megfelelően törekszünk a fentiek elérésére.)

VII. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

1. Érvényessége:

2020. augusztus 01-től visszavonásig

2. Felülvizsgálata:

- A törvényi változások, egyéb rendeletek, változások tükrében

3. Módosítása

A Pedagógiai Program módosítására javaslatot tehet:

- Intézményvezető
- Nevelőtestület tagjai
- Fenntartó
- Törvényi változások

Előírás a programmódosítás előterjesztésére:

- Írásbeli előterjesztés az óvoda vezetőségének a nevelőtestület 75 % -ának igenlő szavazata szükséges a módosítás kezdeményezéséhez és annak elfogadásához
- Részletes szóbeli előterjesztés nevelőtestületi értekezleten.

4. Nyilvánosságra hozatala:

Minden érdeklődő számára megtekinthető, a program nyilvános, egy-egy példányban megtalálható:

- Fenntartó Önkormányzatnál
- Egy példány a földszinti irodában
- Az óvoda honlapján

5.A Pedagógiai Programot módosította:

Lakosné Fazekas Gabriella intézményvezető

VIII. Felhasznált szakirodalom

- Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja Budapest, 1996.
- A Magyar Közlöny 2018. július 25-én megjelent száma az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának változásairól.
- Fábián Katalin: Tevékenységközpontú Óvodai Nevelési Program Fabula Bt 1996.
- Tevékenységközpontú Óvodai Nevelési Program
- Fábián Katalin: Tervezés, ünnepek, ünnepélyek megemlékezések Fabula Bt 1997.
- Szemán Józsefné dr.: Matematikai Komplex Foglalkozások Szervezése Fabula Bt. 1997.
- Bihariné dr.Krekó Ilona, Kanczler Gyuláné: Természet, társadalom, ember Fabula Bt. 1998.
- Boza Erzsébet: Művészeti tevékenységek vizuális komplex foglalkozásainak szervezéséhez Fabula Bt. 1998.
- Dr. Bodnár Zsuzsanna: Mindennapi testnevelés Fabula Bt 1998.
- Gáspár László: Neveléstudomány Budapest, OKKER Kiadó
- JMK Óvoda Módszertani Útmutatója I. kötet ALCUS Kiadó Budapest, 1998.
- Dankó Ervinné: Nyelvi – Kommunikációs nevelés az óvodában OKKER Kiadó
- Herczog Mária: Gyermekvédelmi kézikönyv KJK – KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó KFT Budapest, 2001.
- Perlai Rezsőné dr.: Az óvodáskor fejlesztő játéka Budapest, OKKER Kiadó
- Sugárné Kádár Júlia: A beszédfejlődés útjai – beszédfejlesztés az óvodában
- Sugárné dr.Kádár Júlia: A TV mese hatásának fejlődéslélektani vizsgálata
- Dr. Gósy Mária: A beszéd észlelés és a beszéd fejlesztése óvodásoknak
- Dr. Gósy Mária: Beszéd és óvoda
- Perlai Rezsőné dr.: Az óvodáskor viselkedéskultúrája OKKER Kiadó
- Nagy Jenőné: Óvodatükör ONME Szolnok 2001
- Chrappán Magdolna – W.Mikó Magdolna: A Tevékenységközpontú Óvodai Program pedagógiai és pszichológiai háttere Fabula Bt. 2003.